

Bruksela, 16 października 2023 r.
(OR. en)

14271/23

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2022/0345 (COD)

ENV 1134
SAN 594
COMPET 998
CONSOM 369
AGRI 616
CODEC 1900

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	13857/23 + COR 1
Nr dok. Kom.:	14223/22 + ADD 1 - COM(2022) 541 final + Annex
Dotyczy:	Wniosek w sprawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (wersja przekształcona) – Podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu tekst podejścia ogólnego do dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, zatwierdzony przez Radę (ds. Środowiska) na jej 3973. posiedzeniu, które odbyło się 16 października 2023 r.

Zmiany w porównaniu do wniosku Komisji, wynikające z dyskusji w Radzie, zaznaczono **wytluszczeniem** i podkreśleniem, a skreślenia – symbolem [...].

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY
dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (wersja przekształcona)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 192 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Dyrektywa Rady 91/271/EWG³ została kilkakrotnie znacząco zmieniona⁴. Ze względu na konieczność wprowadzenia dalszych zmian i w celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) W dyrektywie 91/271/EWG ustanowiono ramy prawne zbierania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych oraz odprowadzania ścieków ulegających biodegradacji pochodzących z niektórych sektorów przemysłu. **Na ścieki komunalne mogą składać się różne mieszaniny ścieków bytowych, odpływów komunalnych i ścieków innych niż bytowe pochodzących z innych źródeł. Do ścieków bytowych zaliczają się również – powstające najczęściej w wyniku ludzkiego metabolizmu – ścieki z instytucji takich jak biura, szkoły, kuchnie, w których przygotowywana jest żywność, itp. [...]** Dyrektywa 91/217/EWG ma [...] na celu ochronę środowiska przed niekorzystnymi skutkami odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych. W niniejszej dyrektywie należy nadal dążyć do tego samego celu, przyczyniając się również jednocześnie do ochrony zdrowia publicznego, gdy np. ścieki komunalne są odprowadzane do wód w kąpieliskach lub do jednolitych części wód wykorzystywanych do poboru wody pitnej bądź gdy ścieki komunalne wykorzystywane są jako wskaźnik do oznaczania parametrów istotnych dla zdrowia publicznego. Powinna ona również ulepszyć dostęp do systemu sanitacyjnego oraz do kluczowych informacji związanych z zarządzaniem działalnością w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Co więcej, niniejsza dyrektywa powinna przyczynić się do stopniowej [...] **redukcji** emisji gazów cieplarnianych z działań związanych ze zbieraniem i z oczyszczaniem ścieków komunalnych, [...] poprzez wspieranie efektywności energetycznej i produkcji energii ze źródeł odnawialnych, a tym samym powinna przyczynić się do osiągnięcia celu na 2050 r. w zakresie neutralności klimatycznej, ustanowionego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119⁵.

³ Dyrektywa Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).

⁴ Zob. załącznik VII część A.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1119 z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie ustanowienia ram na potrzeby osiągnięcia neutralności klimatycznej i zmiany rozporządzeń (WE) nr 401/2009 i (UE) 2018/1999 (Europejskie prawo o klimacie) (Dz.U. L 243 z 9.7.2021, s. 1).

- (3) W 2019 r. Komisja przeprowadziła ocenę dyrektywy Rady 91/271/EWG w ramach programu sprawności i wydajności regulacyjnej⁶ („ocena”). W wyniku tej oceny stwierdzono, że niektóre przepisy przedmiotowej dyrektywy powinny zostać zaktualizowane. Zidentyfikowano trzy ważne źródła utrzymującego się ładunku zanieczyszczeń ze ścieków komunalnych, których można uniknąć, a mianowicie przelewy [...] z **kanalizacji i zanieczyszczone zrzuty** odpływów komunalnych, potencjalnie źle funkcjonujące systemy pojedyncze (tzn. systemy oczyszczające ścieki bytowe, które nie trafiają do systemów zbierania) oraz małe aglomeracje, które obecnie nie są w pełni objęte dyrektywą 91/271/EWG. Te trzy źródła zanieczyszczeń znacząco oddziałują na jednolite części wód powierzchniowych w Unii. Ponadto w sprawozdaniu z oceny podkreślono również potrzebę poprawy przejrzystości działalności w zakresie ścieków komunalnych i zarządzania tą działalnością, wykorzystania możliwości, jakie oferuje sektor oczyszczania ścieków komunalnych pod względem wykorzystania jego potencjału do rozwoju energii ze źródeł odnawialnych i poczynienia konkretnych kroków w kierunku neutralności energetycznej jako wkładu w neutralność klimatyczną oraz zharmonizowania nadzoru ścieków komunalnych pod kątem parametrów zdrowotnych, takich jak wirus COVID-19 i jego warianty, jako wsparcia działań na rzecz zdrowia publicznego.
- (4) Małe aglomeracje znacząco oddziałują na 11 % jednolitych części wód powierzchniowych w Unii⁷. Aby lepiej radzić sobie z zanieczyszczeniami pochodzącymi z takich aglomeracji i zapobiegać zrzutom nieoczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska, zakres niniejszej dyrektywy powinien obejmować wszystkie aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) wynoszącej co najmniej [...] **1 250**.

⁶ Dokument roboczy służb Komisji, streszczenie oceny dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych, SWD(2019) 701 final.

⁷ Sprawozdanie Europejskiej Agencji Środowiska, „European waters – Assessment of status and pressures 2018” [„Wody w Europie: ocena stanu i źródeł presji w 2018 r.”], nr 7/2018.

- (5) W celu zapewnienia skutecznego oczyszczania ścieków komunalnych przed ich zrzutem do środowiska wszystkie ścieki komunalne z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej [...] **1 250** powinny być zbierane w ramach scentralizowanych systemów zbierania, **chyba że państwa członkowskie uzasadnią odstępstwo dotyczące wykorzystywania pojedynczych systemów na podstawie niniejszej dyrektywy. Wyznaczając aglomeracje, państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę orientacyjny próg referencyjny wynoszący od 10 do 25 RLM na hektar, powyżej którego to progu zaludnienie, ewentualnie w połączeniu z działalnością gospodarczą, znajdujące się na danym obszarze jest uznawane za wystarczająco skoncentrowane. Tam gdzie [...] systemy zbierania już istnieją, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wszystkie źródła ścieków [...] bytowych zostały do nich podłączone.**
- (5a) **Wdrożenie nowych wymagań wprowadzonych niniejszą [wersją przekształconą dyrektywy] wymagało będzie znaczących inwestycji. Ponadto państwa członkowskie, które przystąpiły do Unii w 2004 r. lub później, musiały już dokonać nowszych inwestycji w celu wdrożenia dyrektywy. Konieczne jest zatem uwzględnienie specyficznej sytuacji tych państw członkowskich, które przystąpiły do Unii w 2004 r. lub później i w których znajduje się wiele małych aglomeracji objętych nowymi wymaganiami dyrektywy dotyczącymi zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w odniesieniu do aglomeracji o RLM wynoszącej między 1 250 a 2 000, poprzez umożliwienie im przedłużenia terminów spełnienia tych nowych wymogów w ich krajowym planie wdrażania. Aglomeracje o RLM poniżej 2 000, w których istnieją już systemy zbierania i odprowadzania ścieków komunalnych do oczyszczalni znajdujących się w innej aglomeracji, nie powinny być uwzględniane w obliczaniu wartości procentowej przy stosowaniu odstępstwa, o którym mowa w art. 23 ust. 5 lit. a).**

- (5b) Państwa członkowskie powinny mieć więcej czasu na budowę infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków w tych aglomeracjach o RLM od 1 250 do 2 000 RLM, jeżeli można wykazać, że stworzenie wymaganej infrastruktury jest szczególnie trudne ze względu na konieczność zachowania dziedzictwa kulturowego, zgodnie z celami, o których mowa w art. 167 TFUE.
- (6) [...] Gdy można wykazać, że utworzenie **lub przyłączenie do** scentralizowanego systemu zbierania ścieków komunalnych nie przyniosłoby żadnych korzyści dla środowiska **ani zdrowia, nie byłoby technicznie wykonalne** lub wiązałoby się z nadmiernymi kosztami, państwa członkowskie powinny mieć możliwość stosowania pojedynczych systemów **do zbierania, magazynowania i, w stosownych przypadkach, oczyszczania** ścieków komunalnych, o ile systemy te zapewniają taki sam poziom **ochrony środowiska, w tym wód gruntowych i ich warunków hydrogeologicznych**. Pojedyncze systemy mogą obejmować różne rodzaje systemów zbierania, magazynowania i oczyszczania, takie jak rozwiązania oparte na naturze, małe systemy oczyszczania, tymczasowe zbiorniki magazynujące w połączeniu z regularnym odprowadzaniem do oczyszczalni. [...]
- (6a) W tym celu państwa członkowskie powinny utworzyć krajowe, **regionalne lub lokalne** rejestry w celu identyfikacji pojedynczych systemów i **tymczasowych zbiorników** stosowanych na ich terytorium oraz wdrożyć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia, aby konstrukcja takich systemów była odpowiednia, aby systemy były właściwie utrzymywane oraz aby podlegały regularnej kontroli zgodności w **oparciu o ocenę ryzyka**. W szczególności państwa członkowskie powinny zapewnić, aby pojedyncze systemy wykorzystywane do zbierania i magazynowania ścieków komunalnych były nieprzepuszczalne i szczelne oraz aby monitorowanie i kontrola tych systemów odbywały się w regularnych i stałych odstępach czasu. W **przypadku gdy pojedyncze systemy są wykorzystywane do zbierania lub oczyszczania ponad 2 % ładunku ścieków komunalnych na poziomie krajowym z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 2 000**, państwa członkowskie powinny przedstawić Komisji uzasadnienie przyczyn wykorzystywania pojedynczych systemów zamiast systemów zbierania, poziom zgodności tych systemów z normami ustanowionymi na podstawie niniejszej dyrektywy oraz środki podjęte w celu ograniczenia wykorzystywania takich systemów. Komisja powinna być uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu określenia formatu sprawozdawczości i poziomu szczegółowości informacji, które mają być przekazywane przez organy krajowe.

- (7) W czasie opadów deszczu [...] przelewy z **kanalizacji** i odpływy komunalne wciąż pozostają znaczącym źródłem zanieczyszczeń odprowadzanych do środowiska. Oczekuje się, że te emisje wzrosną z powodu połączonych skutków urbanizacji i postępującej zmiany reżimu deszczowego związanej ze zmianą klimatu. Rozwiązania mające na celu zmniejszenie tego źródła zanieczyszczeń powinny być zdefiniowane na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem specyficznych warunków lokalnych. Powinny one opierać się na zintegrowanej ilościowej i jakościowej gospodarce wodnej na obszarach miejskich. Dlatego też państwa członkowskie powinny zapewnić, aby plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi były tworzone na poziomie lokalnym dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000, ponieważ aglomeracje te są odpowiedzialne za znaczną część emitowanych zanieczyszczeń. Ponadto należy również opracować plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi dla aglomeracji o RLM od 10 000 do 100 000, gdzie przelewy [...] z **kanalizacji** lub odpływy komunalne stwarzają zagrożenie dla środowiska lub zdrowia publicznego. **Plany te powinny obejmować środki mające na celu rozwiązanie problemu potencjalnie znacznego zanieczyszczenia pochodzącego z selektywnie zbieranych odpływów komunalnych, na przykład zanieczyszczenia pochodzącego z pierwszych deszczów po długich okresach suchych na gęsto zaludnionych obszarach. Środki te mogłyby obejmować tymczasowe środki zapobiegawcze lub tymczasowe magazynowanie oraz odpowiednie oczyszczanie tych obciążonych dużymi ładunkami pierwszych deszczy. Aby zapewnić odpowiednie uwzględnienie zintegrowanych planów gospodarowania i kompleksowe rozwiązanie problemów związanych z wodami burzowymi, dla obszarów zlewni w danych aglomeracjach należy ustanowić te plany.**
- (8) Aby zapewnić opłacalność planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, ważne jest, aby opierały się one na najlepszych praktykach stosowanych na rozwiniętych obszarach miejskich. Dlatego też rozważane środki powinny być oparte na dokładnej analizie warunków lokalnych i powinny sprzyjać podejściu prewencyjnemu, mającemu na celu ograniczenie zbierania niezanieczyszczonych wód opadowych i optymalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury. Ze względu na priorytetowe traktowanie „zielonego” rozwoju nowa szara infrastruktura powinna być przewidziana tylko w razie absolutnej konieczności.

- (8a)** W celu ochrony środowiska, w szczególności środowiska przybrzeżnego i morskiego, oraz zdrowia publicznego przed niekorzystnymi skutkami odprowadzania niedostatecznie oczyszczonych ścieków komunalnych, należy zastosować wtórne oczyszczanie wszystkich zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej [...] **1 250**. Ze względu na rozszerzenie zakresu stosowania dyrektywy na mniejsze aglomeracje państwa członkowskie powinny mieć wystarczająco dużo czasu na stworzenie infrastruktury niezbędnej do wypełnienia tych obowiązków. Podobnie państwom członkowskim należy dać wystarczająco dużo czasu na dostosowanie ich infrastruktury oczyszczania w aglomeracjach odprowadzających swoje ścieki do wód przybrzeżnych lub „obszarów mniej wrażliwych”, gdzie oczyszczanie wtórne na podstawie dyrektywy Rady 91/271/EWG nie było wymagane.
- (8b)** Wobec zrzutów na obszary wysokogórskie (ponad 1 500 m n.p.m.), gdzie trudno jest stosować skuteczne oczyszczanie biologiczne ze względu na niskie temperatury, dopuszczalne powinno być mniej rygorystyczne oczyszczanie niż oczyszczanie wtórne, pod warunkiem że szczegółowe badania wykazują, że takie zrzuty nie wpływają niekorzystnie na środowisko i zdrowie ludzi. Podobnie odstępstwo to powinno mieć zastosowanie również do zrzutów do głębokich wód morskich z mniejszych aglomeracji o RLM poniżej 150 000 znajdujących się w mniej zaludnionych regionach najbardziej oddalonych, zamieszkałych przez mniej niż 275 000 mieszkańców, charakteryzujących się trudną topografią, taką jak strome stoki, i odprowadzających swoje ścieki komunalne do głębokich wód morskich w otwartym oceanie, co sprzyja wysokiemu rozcieńczeniu tych zrzutów ścieków komunalnych w wodach, do których odprowadzane są ścieki. Niemniej jednak, aby zapewnić równe traktowanie wszystkich państw członkowskich oraz wysoki poziom ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego na całym terytorium Unii Europejskiej, czas trwania tego odstępstwa powinien być ograniczony do 20 lat, czyli do okresu potrzebnego na stopniową modernizację pozostałych zakładów i ich dostosowanie do oczyszczania wtórnego na tych obszarach, gdzie oczyszczanie wtórne może być trudniejsze. Odstępstwa te należy przyznać pod warunkiem, że szczegółowe badania wykazują, iż takie zrzuty nie wpływają niekorzystnie na środowisko i zdrowie ludzi oraz nie wpływają na zgodność wód, do których odprowadzane są ścieki, z innymi odpowiednimi przepisami europejskimi, takimi jak dyrektywa dotycząca jakości wody w kąpieliskach, ramowa dyrektywa wodna lub dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej.

- (9) W ocenie wykazano, że dzięki wdrożeniu dyrektywy 91/271/EWG osiągnięto znaczną redukcję emisji azotu i fosforu. Oczyszczalnie ścieków komunalnych pozostają jednak, zgodnie z oceną, istotnym kanałem, za pośrednictwem którego te substancje zanieczyszczające przenikają do środowiska, co bezpośrednio prowadzi do eutrofizacji jednolitych części wód i mórz w Unii. Części tego zanieczyszczenia można uniknąć, ponieważ postęp technologiczny i stosowane najlepsze praktyki pokazują, iż dopuszczalne wartości emisji ustalone na mocy dyrektywy 91/271/EWG dla azotu i fosforu są przestarzałe i powinny być bardziej rygorystyczne, **w szczególności dla większych oczyszczalni ścieków**. Oczyszczanie trzeciego stopnia należy systematycznie wprowadzać we wszystkich oczyszczalniach ścieków komunalnych o RLM wynoszącej co najmniej [...] **150 000**, ponieważ takie oczyszczalnie stanowią ważne utrzymujące się źródło zrztu azotu i fosforu.
- (10) Oczyszczanie trzeciego stopnia powinno być również obowiązkowe w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej 10 000, które odprowadzają ścieki na obszarach podlegających eutrofizacji lub zagrożonych eutrofizacją. Aby zapewnić koordynację starań zmierzających do ograniczenia eutrofizacji na poziomie odpowiednich zlewnisk dla całej strefy zlewni, w niniejszej dyrektywie należy wymienić obszary, na których eutrofizacja jest uważana za problem według aktualnie dostępnych danych. Ponadto, aby zapewnić spójność między odpowiednimi przepisami Unii, państwa członkowskie powinny określić inne obszary podlegające eutrofizacji lub zagrożone nią na ich terytorium, w szczególności w oparciu o dane zebrane na podstawie dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁸, dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE⁹ oraz dyrektywy Rady 91/676/EWG¹⁰. Obostrzenie wartości dopuszczalnych, bardziej spójna i całościowa identyfikacja obszarów wrażliwych na eutrofizację oraz obowiązek zapewnienia oczyszczania trzeciego stopnia we wszystkich dużych obiektach przyczynią się łącznie do ograniczenia eutrofizacji. Ponieważ będzie to wymagało dodatkowych inwestycji na poziomie krajowym, państwa członkowskie powinny mieć wystarczająco dużo czasu na stworzenie wymaganej infrastruktury.

⁸ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1).

⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/56/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. ustanawiająca ramy działań Wspólnoty w dziedzinie polityki środowiska morskiego (dyrektywa ramowa w sprawie strategii morskiej) (Dz.U. L 164 z 25.6.2008, s. 19).

¹⁰ Dyrektywa Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz.U. L 375 z 31.12.1991, s. 1).

- (11) Ostatnie odkrycia naukowe, na których oparto kilka strategii Komisji¹¹, dowodzą potrzeby podjęcia działań w celu rozwiązania problemu mikrozanieczyszczeń, które obecnie **zazwyczaj** wykrywa się we wszystkich wodach w Unii. Niektóre z tych mikrozanieczyszczeń są niebezpieczne dla zdrowia publicznego i środowiska nawet w [...] **niewielkich stężeniach wynoszących lub poniżej miligramów na litr**. Dlatego należy wprowadzić dodatkowe oczyszczanie, tj. oczyszczanie czwartego stopnia, aby zapewnić usunięcie ze ścieków komunalnych szerokiego spektrum mikrozanieczyszczeń. W ramach oczyszczania czwartego stopnia należy się w pierwszej kolejności skupić na mikrozanieczyszczeniach organicznych, które stanowią znaczną część zanieczyszczeń i dla których opracowano już technologie usuwania. Takie oczyszczanie należy wprowadzić na podstawie podejścia ostrożnościowego w połączeniu z podejściem opartym na analizie ryzyka. Dlatego też wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych o RLM wynoszącej co najmniej [...] **200 000** powinny zapewniać oczyszczanie czwartego stopnia, ponieważ obiekty te odpowiadają za znaczną część zrzutów mikrozanieczyszczeń do środowiska, a usuwanie mikrozanieczyszczeń przez oczyszczalnie ścieków komunalnych na taką skalę jest opłacalne. W **przypadku tych oczyszczalni o RLM wynoszącej co najmniej 200 000 państwa członkowskie powinny zapewnić priorytetowe traktowanie wymaganych inwestycji, tak aby zakłady, w których ryzyko dla zdrowia ludzkiego i środowiska jest największe, zostały wyposażone bezzwłocznie.**

¹¹ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Europejska strategia na rzecz tworzyw sztucznych w gospodarce o obiegu zamkniętym” (COM(2018) 28 final); komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego, „Strategiczne podejście Unii Europejskiej do substancji farmaceutycznych w środowisku” (COM(2019) 128 final); komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Strategia w zakresie chemikaliów na rzecz zrównoważoności na rzecz nietoksycznego środowiska” (COM(2020) 667 final); Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021) 400 final).

W przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej **co najmniej 10 000 RLM** [...] państwa członkowskie powinny być zobowiązane do stosowania oczyszczania czwartego stopnia na obszarach określonych jako wrażliwe na zanieczyszczenie mikrozanieczyszczeniami na podstawie jasnych kryteriów, które należy określić. Do takich obszarów należy zaliczyć miejsca, w których zrzut oczyszczonych ścieków komunalnych do jednolitych części wód powoduje niski współczynnik rozcieńczenia lub w których jednolite części wód, do których odprowadzane są ścieki, wykorzystuje się do produkcji wody pitnej lub jako wodę w kąpieliskach. Aby uniknąć konieczności stosowania wymogu oczyszczania czwartego stopnia w przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej **co najmniej 10 000** [...], państwa członkowskie powinny **ocenić** ryzyka, **jakie zrzut mikrozanieczyszczeń w ściekach komunalnych stwarza** [...] dla środowiska lub zdrowia publicznego na podstawie znormalizowanej oceny ryzyka. W **przypadku obecności kilku oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracji o RLM powyżej 10 000 zidentyfikowanych jako wrażliwe na zanieczyszczenia mikrozanieczyszczeniami, jedynie te odprowadzające ścieki na zagrożony obszar** powinny być zobowiązane do stosowania oczyszczania czwartego stopnia. Aby zapewnić państwom członkowskim wystarczająco dużo czasu na zaplanowanie i budowę niezbędnej infrastruktury, wymóg oczyszczania czwartego stopnia powinien być stosowany stopniowo do [...] **2045 r.**, z jasno określonymi celami przejściowymi.

- (12) W celu zapewnienia stałej zgodności zrzutów z oczyszczalni ścieków z wymogami dotyczącymi oczyszczania wtórnego, jak również oczyszczania trzeciego i czwartego stopnia, próbki powinny być pobierane zgodnie z wymogami niniejszej dyrektywy i powinny być one zgodne z wartościami parametrów określonymi w dyrektywie. W celu uwzględnienia możliwych różnic technicznych w wynikach uzyskanych z tych próbek należy określić maksymalną liczbę próbek, które nie odpowiadają tym wartościom parametrów.

- (13) Niezbędne do usunięcia mikrozanieczyszczeń ze ścieków komunalnych oczyszczanie czwartego stopnia będzie wiązało się z dodatkowymi kosztami, takimi jak koszty związane z monitorowaniem i nowymi zaawansowanymi urządzeniami, które należy zamontować w niektórych oczyszczalniach ścieków komunalnych. W celu pokrycia tych dodatkowych kosztów i zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” wyrażoną w art. 191 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) konieczne jest, aby producenci wprowadzający na rynek unijny produkty zawierające substancje, które po zakończeniu ich użytkowania trafiają jako mikrozanieczyszczenia do ścieków komunalnych, ponosili odpowiedzialność za dodatkowe oczyszczanie wymagane w celu usunięcia tych substancji, wytworzonych w ramach ich działalności zawodowej. System rozszerzonej odpowiedzialności producenta jest najodpowiedniejszym sposobem osiągnięcia tego celu, ponieważ ograniczyłby on wpływ finansowy na podatnika i opłaty taryfowe za wodę, jednocześnie stanowiąc zachętę do rozwijania bardziej ekologicznych produktów. **W tym kontekście rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna obowiązywać niezależnie od tego, czy wprowadzone do obrotu produkty lub czy ich poszczególne elementy zostały wytworzone w państwie członkowskim czy państwie trzecim, czy też producenci mają siedzibę na terenie Unii Europejskiej lub czy produkt jest wprowadzany do obrotu za pośrednictwem platformy cyfrowej.** Pozostałości środków farmaceutycznych i kosmetyków stanowią obecnie główne źródła mikrozanieczyszczeń występujących w ściekach komunalnych, które wymagają dodatkowego oczyszczania (oczyszczania czwartego stopnia). W związku z tym rozszerzona odpowiedzialność producenta powinna mieć zastosowanie do tych dwóch grup produktów. **Z dostępnych danych wynika, że potencjalny wzrost kosztów produktów wynikający z zastosowania rozszerzonej odpowiedzialności producenta lub potencjalne zmniejszenie marż zysku sektorów, w których produkty podlegają rozszerzonej odpowiedzialności producenta, byłby marginalny na szczeblu UE i nie zagroziłby przystępności cenowej i dostępności tych produktów na rynku UE. Aby uwzględnić szczególne uwarunkowania krajowe, a jednocześnie chronić europejski rynek wewnętrzny i – tam, gdzie i kiedy to konieczne – chronić dostępność i przystępność cenową środków farmaceutycznych, państwa członkowskie powinny mieć możliwość wprowadzania dodatkowych wymogów do systemów rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Takie działanie należy przeprowadzić w szczególności poprzez krajowe procedury uznawania organizacji odpowiedzialności producenta przed ich faktycznym ustanowieniem, o czym mowa w art. 10 ust. 1.**

- (14) Powinna jednak istnieć możliwość zwolnień z obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta w przypadku gdy **substancje zawarte w produktach** są wprowadzane do obrotu w niewielkich ilościach, tj. poniżej [...] **1 tony rocznie** [...], ponieważ dodatkowe obciążenie administracyjne producenta byłoby w takich przypadkach nieproporcjonalne w stosunku do korzyści dla środowiska. Stosowanie zwolnień powinno być również możliwe, jeżeli producent może wykazać, że na koniec przydatności do użycia produktu nie powstają mikrozanieczyszczenia. Taka sytuacja może mieć miejsce na przykład w przypadku, gdy można udowodnić, że pozostałości produktu ulegają szybko biodegradacji w ściekach i środowisku lub nie docierają do oczyszczalni ścieków komunalnych. Komisja powinna być uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu ustanowienia szczegółowych kryteriów identyfikacji produktów wprowadzanych do obrotu, które nie wytwarzają mikrozanieczyszczeń w ściekach na koniec ich przydatności do użycia i **zagrożenia, jakie one stanowią**. Przy opracowywaniu tych kryteriów Komisja powinna uwzględniać informacje naukowe lub inne dostępne informacje techniczne, w tym odpowiednie normy międzynarodowe.
- (15) W celu uniknięcia ewentualnych zakłóceń na rynku wewnętrznym w niniejszej dyrektywie należy ustanowić minimalne wymagania dotyczące wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta, natomiast praktyczną organizację systemu należy ustalić na poziomie krajowym. **Aby możliwe było sprzyjanie zastępowaniu substancji i produktów, które generują mikrozanieczyszczenia w postaci pozostałości w ściekach komunalnych,** wkład producentów powinien być proporcjonalny do ilości produktów wprowadzanych przez nich do obrotu oraz do zagrożenia, jakie stanowią pozostałości ich produktów. Wkład powinien pokrywać **inwestycyjne i operacyjne** koszty działań w zakresie monitorowania mikrozanieczyszczeń, gromadzenia, zgłaszania i bezstronnej weryfikacji danych statystycznych dotyczących ilości produktów wprowadzanych do obrotu w **państwach członkowskich** i zagrożenia powodowanego przez te produkty oraz stosowania oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych w sposób skuteczny i zgodny z niniejszą dyrektywą, ale nie powinien przekraczać tych kosztów; **obejmuje to prefinansowanie instalacji już istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy**. Ponieważ ścieki komunalne są oczyszczane zbiorczo, należy wprowadzić wymóg, aby producenci przystąpili do scentralizowanej organizacji, która może w ich imieniu realizować ich obowiązki w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

- (16) Z oceny wynika również, że sektor oczyszczania ścieków oferuje możliwość znacznego zmniejszenia własnego zużycia energii oraz wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, na przykład poprzez lepsze wykorzystanie dostępnych powierzchni w oczyszczalniach ścieków komunalnych do produkcji energii słonecznej lub poprzez produkcję biogazu z osadów. Ocena pokazała również, że bez jasnych zobowiązań prawnych można oczekiwać jedynie częściowego postępu w tym sektorze. W tym kontekście państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby [...] roczna energia wykorzystywana przez wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych na terytorium ich kraju oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM nie przekraczała ilości energii ze źródeł odnawialnych zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001¹² produkowanej przez te oczyszczalnie ścieków komunalnych. **Aby uwzględnić specyfikę każdej oczyszczalni ścieków komunalnych, zoptymalizować niezbędne inwestycje i zapewnić elastyczność wymaganą do osiągnięcia celu, jakim jest neutralność energetyczna, przy jednoczesnym zapewnieniu pełnego wykorzystania potencjału produkcji energii ze źródeł odnawialnych i oszczędności energii, cel ten powinien zostać osiągnięty na szczeblu krajowym, a nie w odniesieniu do poszczególnych oczyszczalni ścieków. Należy uwzględnić wszystkie odnawialne źródła energii wytwarzanej przez operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych, zarówno na terenie tych oczyszczalni, jak i poza nimi, takie jak energia wodna, słoneczna, ciepła, wiatrowa lub pozyskiwana z biogazu. Maksymalnie 30-procentowy udział energii niezwiązanej bezpośrednio z działalnością oczyszczalni ścieków komunalnych ani z działalnością operatorów można zakupić ze źródeł zewnętrznych. Cel ten należy osiągnąć stopniowo, korzystając z celów pośrednich, do 31 grudnia [...] 2045 r. Osiągnięcie tego celu w zakresie neutralności energetycznej przyczyni się w szczególności do zmniejszenia możliwych do uniknięcia emisji gazów cieplarnianych z sektora [...], wspierając jednocześnie osiągnięcie celów polegających na osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r. oraz powiązanych celów krajowych i unijnych, takich jak cele określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842¹³. Inicjatywy mające na celu osiągnięcie neutralności energetycznej nie powinny jednak prowadzić do zwiększenia emisji metanu i podtlenku azotu.**

¹² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/842 z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie wiążących rocznych redukcji emisji gazów cieplarnianych przez państwa członkowskie od 2021 r. do 2030 r. przyczyniających się do działań na rzecz klimatu w celu wywiązania się z zobowiązań wynikających z Porozumienia paryskiego oraz zmieniające rozporządzenie (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 26).

Zachęcanie do produkcji biogazu lub energii słonecznej w UE przy jednoczesnym wzmocnieniu środków na rzecz efektywności energetycznej zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim”¹⁴, co oznacza uwzględnianie w jak największym stopniu opłacalnych środków na rzecz efektywności energetycznej przy kształtowaniu polityki energetycznej i podejmowaniu odpowiednich decyzji inwestycyjnych, pomoże również zmniejszyć zależność energetyczną Unii, co jest jednym z celów wyrażonych w opracowanym przez Komisję planie REPowerEU¹⁵. Jest to również zgodne z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844¹⁶ oraz z dyrektywą (UE) 2018/2001, w której punkty oczyszczania ścieków komunalnych uznaje się za „obszary docelowe” w przypadku energii ze źródeł odnawialnych, co oznacza miejsce wyznaczone jako szczególnie odpowiednie do instalacji obiektów służących do produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Aby osiągnąć cel dotyczący neutralności energetycznej za pomocą optymalnych środków dla każdej oczyszczalni ścieków komunalnych i dla systemu zbierania, państwa członkowskie powinny zapewnić przeprowadzanie audytów energetycznych **zgodnie z definicją w dyrektywie (UE) 2023/1791**¹⁷ [...] co cztery lata. Audyty te powinny obejmować określenie potencjału opłacalnego wykorzystywania lub opłacalnej produkcji energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z kryteriami określonymi w [...] **niniejszej** dyrektywie [...].

¹⁴ Zalecenie Komisji (UE) 2021/1749 z dnia 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki – Wytyczne i przykłady dotyczące jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i w innych sektorach.

¹⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: Plan REPowerEU (COM(2022) 230 final).

¹⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/844 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniająca dyrektywę 2010/31/UE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków i dyrektywę 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej ([...] **Dz.U. L 156 z 19.6.2018, s. 75–91**).

¹⁷ **Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/1791 z dnia 13 września 2023 r. w sprawie efektywności energetycznej oraz zmieniająca rozporządzenie (UE) 2023/955 (wersja przekształcona).** [...]

- 17) Ponieważ transgraniczny charakter zanieczyszczenia wody wymaga współpracy między sąsiednimi państwami członkowskimi lub państwami trzecimi w zakresie przeciwdziałania takiemu zanieczyszczeniu i określania środków zwalczania jego źródła, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do informowania siebie nawzajem lub państwa trzeciego, jeżeli znaczne zanieczyszczenie wody pochodzące ze zrzutów ścieków komunalnych w jednym państwie członkowskim lub państwie trzecim wpływa lub może wpływać na jakość wody w innym państwie członkowskim lub państwie trzecim. Informacje takie należy przekazywać bezzwłocznie w przypadku przypadkowego zanieczyszczenia, które ma znaczny wpływ na jednolite części wód w dolnym biegu rzeki. **W przypadku gdy państwa członkowskie zawarły wcześniejsze umowy między sobą lub z państwami trzecimi dotyczące kwestii środowiskowych związanych z wodami, można uwzględnić współpracę w ramach tych umów.** Komisja powinna być informowana i, w razie potrzeby, na wniosek państw członkowskich uczestniczyć w spotkaniach. Należy również zająć się kwestią zanieczyszczeń transgranicznych z państw trzecich, które dzielą te same jednolite części wód z niektórymi państwami członkowskimi. W celu zwalczania zanieczyszczeń docierających lub napływających do państw trzecich współpraca i koordynacja z państwami trzecimi może przebiegać w ramach konwencji Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (EKG ONZ) o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych¹⁸ lub innych odpowiednich konwencji regionalnych, takich jak regionalne konwencje w sprawie mórz lub rzek.
- 18) W celu zapewnienia ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego państwa członkowskie powinny zapewnić, aby oczyszczalnie ścieków komunalnych budowane w celu spełnienia wymogów niniejszej dyrektywy były projektowane, budowane, eksploatowane i utrzymywane w sposób zapewniający wystarczającą wydajność w każdych normalnych warunkach klimatycznych.

¹⁸ Konwencja EKG ONZ o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z późniejszymi zmianami wraz z decyzją VI/3 wyjaśniającą procedurę przystąpienia.

- (19) Oczyszczalnie ścieków komunalnych przyjmują również ścieki inne niż bytowe, w tym ścieki przemysłowe, mogące zawierać szereg zanieczyszczeń, których nie ujęto wyraźnie w dyrektywie 91/271/EWG, takich jak metale ciężkie, mikrodrobiny plastiku, mikrozanieczyszczenia i inne chemikalia. **Te ścieki inne niż bytowe mogą pochodzić z sektorów przemysłu, przedsiębiorstw handlowych lub szpitali i innych placówek medycznych itp.** W większości przypadków zrozumienie takich zanieczyszczeń, które mogą pogorszyć funkcjonowanie procesu oczyszczania i przyczynić się do zanieczyszczenia wód, do których odprowadzane są ścieki, ale także uniemożliwić odzysk osadów i ponowne wykorzystanie oczyszczonych ścieków, oraz wiedza na ich temat są niewystarczające. Państwa członkowskie powinny w związku z tym regularnie monitorować zanieczyszczenia inne niż bytowe, które są odprowadzane do oczyszczalni ścieków komunalnych i do jednolitych części wód, i informować o takich zanieczyszczeniach. Aby zapobiec u źródła zanieczyszczeniom ze zrzutów ścieków innych niż bytowe, uwalnianie ścieków pochodzących z sektorów przemysłu lub od przedsiębiorstw podłączonych do systemów zbierania powinno podlegać wcześniejszym **regulacjom i/lub specjalnemu** zezwoleniu wydanemu **przez właściwe władze lub właściwe organy**. W celu zapewnienia, aby systemy zbierania i oczyszczalnie ścieków komunalnych były technicznie zdolne do przyjmowania i oczyszczania dopływających zanieczyszczeń, przed wydaniem tych zezwoleń **lub przyjęciem tych regulacji** należy skonsultować się z operatorami zarządzającymi oczyszczalniami ścieków komunalnych przyjmującymi ścieki inne niż bytowe, **informować ich** oraz umożliwić im, **na ich żądanie**, zapoznanie się z wydanymi zezwoleniami w celu dostosowania ich procesów oczyszczania. W przypadku stwierdzenia w doprowadzanych wodach zanieczyszczeń innych niż bytowe państwa członkowskie powinny podjąć odpowiednie działania w celu zmniejszenia zanieczyszczeń u źródła, poprzez ulepszenie monitorowania zanieczyszczeń w systemach zbierania, tak aby można było zidentyfikować źródła zanieczyszczeń, oraz, w stosownych przypadkach, poprzez przegląd zezwoleń udzielonych odpowiednim, podłączonym oczyszczalniom ścieków komunalnych.

- (19a) Zasoby wodne w Unii znajdują się pod coraz większą presją, co prowadzi do stałego lub czasowego niedoboru wody na niektórych obszarach Unii. Zdolność Unii do reagowania na coraz większą presję na zasoby wodne może wzrosnąć dzięki upowszechnieniu ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków komunalnych, co ograniczy pobór wody słodkiej z jednolitych części wód powierzchniowych i gruntowych. W związku z tym należy zachęcać do ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków komunalnych i stosować je w każdym przypadku, gdy jest to właściwe, biorąc jednocześnie pod uwagę potrzebę zapewnienia realizacji celów dotyczących dobrego stanu ekologicznego i chemicznego wód, do których odprowadzane są ścieki, zdefiniowanego w dyrektywie 2000/60/WE. Zaostrzenie wymogów dotyczących oczyszczania ścieków komunalnych oraz działania mające na celu lepsze monitorowanie, śledzenie i ograniczanie zanieczyszczeń u źródła będą miały wpływ na jakość oczyszczonych ścieków komunalnych, a zatem będą wspierać ponowne wykorzystanie wody. W przypadku gdy ponowne wykorzystanie wody służy do nawadniania w rolnictwie, powinno się ono odbywać zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741¹⁹.
- (20) W celu zapewnienia właściwego wdrożenia niniejszej dyrektywy, a zwłaszcza przestrzegania dopuszczalnych wartości emisji, ważne jest monitorowanie zrzutów oczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska. Monitorowanie powinno odbywać się poprzez ustanowienie na poziomie krajowym systemu [...] obowiązkowych **wcześniejszych regulacji lub** uprzednich zezwoleń na zrzuty oczyszczonych ścieków komunalnych do środowiska. Ponadto, aby zapobiec niezamierzonym zrzutom biomediołów [...] do środowiska z oczyszczalni ścieków komunalnych stosujących tę technikę, konieczne jest uwzględnienie w zezwoleniach na zrzuty ścieków szczegółowych obowiązków w zakresie ciągłego monitorowania takich zrzutów i zapobiegania im.
- (20a) **W razie potrzeby państwa członkowskie powinny dostosować swoją infrastrukturę zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych do zmian liczby populacji i związanego z nią ładunku ścieków bytowych, aby zachować zgodność z wymogami niniejszej dyrektywy. Ewentualnego wpływu zrzutów na jednolite części wód wynikającego z budowy i dostosowania takiej infrastruktury nie należy uznawać za naruszenie obowiązków spoczywających na państwach członkowskich na mocy dyrektywy 2000/60/WE, o ile spełnione są warunki określone w niniejszej dyrektywie.**

¹⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/741 z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody (Dz.U. L 177 z 5.6.2020, s. 32).

- (21) W celu zapewnienia ochrony środowiska bezpośrednie zrzuty do środowiska ulegających biodegradacji ścieków innych niż bytowe pochodzących z niektórych sektorów przemysłu powinny podlegać uprzedniemu zezwoleniu na poziomie krajowym i odpowiednim wymogom. Wymogi te powinny zapewnić, aby bezpośrednie zrzuty pochodzące z niektórych sektorów przemysłu podlegały oczyszczaniu wtórnemu oraz oczyszczaniu trzeciego i czwartego stopnia, jeżeli jest to konieczne w celu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska.
- (22) Zgodnie z art. 168 ust. 1 TFUE działanie Unii uzupełnia polityki krajowe i nakierowane jest na poprawę zdrowia publicznego i zapobieganie dolegliwościom. Aby zapewnić optymalne wykorzystanie odpowiednich danych dotyczących zdrowia publicznego związanych ze ściekami komunalnymi, należy ustanowić nadzór nad ściekami komunalnymi i wykorzystywać go do celów zapobiegawczych lub do wczesnego ostrzegania, na przykład przy wykrywaniu określonych wirusów w ściekach komunalnych będących sygnałem pojawienia się epidemii lub pandemii. Państwa członkowskie powinny ustanowić [...] dialog i koordynację między właściwymi organami odpowiedzialnymi za zdrowie publiczne i właściwymi organami odpowiedzialnymi za gospodarowanie ściekami komunalnymi [...] w **odniesieniu do identyfikacji** wykazu istotnych dla zdrowia publicznego parametrów, które należy monitorować w ściekach komunalnych, jak również częstotliwość i miejsce pobierania próbek. Podejście to pozwoli wykorzystać i uzupełnić inne inicjatywy Unii w dziedzinie ochrony zdrowia publicznego, takie jak monitoring środowiska obejmujący nadzór nad ściekami²⁰. Na podstawie informacji zebranych podczas pandemii COVID-19 oraz doświadczeń zdobytych podczas wdrażania zalecenia Komisji w sprawie wspólnego podejścia do ustanowienia systematycznego nadzoru nad SARS-CoV-2 i jego wariantami w ściekach w UE²¹ („zalecenie”) w **przypadku stanu zagrożenia zdrowia** na państwach członkowskich powinien spoczywać obowiązek monitorowania **odpowiednich** parametrów zdrowotnych. [...]. W celu zapewnienia stosowania zharmonizowanych metod państwa członkowskie powinny w miarę możliwości stosować metody pobierania próbek i analizy określone w zaleceniu w odniesieniu do monitorowania SARS-CoV-2 i jego wariantów.

²⁰ Komunikat Komisji pt. „HERA – Europejski Urząd ds. Gotowości i Reagowania na Stany Zagrożenia Zdrowia, czyli kolejny krok w kierunku dokończenia budowy Europejskiej Unii Zdrowotnej” (COM(2021) 576 final).

²¹ Zalecenie Komisji (UE) 2021/472 z dnia 17 marca 2021 r. w sprawie wspólnego podejścia do ustanowienia systematycznego nadzoru nad SARS-CoV-2 i jego wariantami w ściekach w UE (Dz.U. L 98 z 19.3.2021, s. 3).

- (23) Unia uznaje znaczenie rozwiązania problemu oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe i w 2017 r. przyjęła Europejski plan działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe²². Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) ścieki są uznawane i udokumentowane jako główne źródła środków przeciwdrobnoustrojowych i ich metabolitów, a także bakterii opornych na środki przeciwdrobnoustrojowe i ich genów. W celu poszerzenia wiedzy na temat głównych źródeł oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe konieczne jest wprowadzenie obowiązku monitorowania występowania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ściekach komunalnych, aby dalej rozwijać wiedzę naukową i potencjalnie podejmować odpowiednie działania w przyszłości.
- (24) W celu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego państwa członkowskie powinny zidentyfikować ryzyko spowodowane gospodarowaniem ściekami komunalnymi. **Ocena ryzyka może obejmować szeroko zakrojone badanie przesiewowe pod kątem obecności chemikaliów lub metody oparte na skutkach biologicznych.** Na tej podstawie oraz w przypadkach gdy jest to konieczne, aby spełnić wymogi unijnych przepisów dotyczących wody, państwa członkowskie powinny wprowadzić bardziej rygorystyczne środki w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych niż środki wymagane w celu spełnienia minimalnych wymogów określonych w niniejszej dyrektywie. W zależności od sytuacji te bardziej rygorystyczne środki mogą obejmować między innymi stworzenie systemów zbierania, opracowanie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi lub stosowanie oczyszczania wtórnego lub oczyszczania trzeciego lub czwartego stopnia ścieków komunalnych w przypadku aglomeracji lub oczyszczalni ścieków komunalnych, które nie osiągają progów RLM powodujących zastosowanie standardowych wymogów. Mogą również obejmować intensywniejsze procesy oczyszczania niż oczyszczanie konieczne w celu spełnienia minimalnych wymogów lub dezynfekcję oczyszczonych ścieków komunalnych niezbędną do spełnienia wymogów dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady²³.

²² Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego: Europejski plan działania „Jedno zdrowie” na rzecz zwalczania oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe (COM(2017) 339 final).

²³ Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG (Dz.U. L 64 z 4.3.2006, s. 37).

- (25) W ramach celu zrównoważonego rozwoju nr 6 oraz związanego z nim zadania państwa członkowskie zostały zobowiązane, aby do 2030 roku „zapewnić dostęp do odpowiednich i godziwych warunków sanitarnych i higienicznych dla wszystkich oraz wyeliminować praktyki defekacji na świeżym powietrzu, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na potrzeby kobiet, dziewcząt i osób żyjących we wrażliwych sytuacjach”²⁴. **Urządzenia sanitarne powinny umożliwiać bezpieczne gospodarowanie ludzkim moczem, kałem i krwią menstruacyjną i unieszkodliwianie ich.** Ponadto zasada nr 20 Europejskiego filaru praw socjalnych²⁵ stanowi, że każdy ma prawo dostępu do podstawowych usług dobrej jakości, w tym wody i urządzeń sanitarnych. W tym kontekście i zgodnie z zaleceniami zawartymi w wytycznych WHO dotyczących urządzeń sanitarnych i zdrowia²⁶ oraz postanowieniami protokołu „Woda i zdrowie”²⁷ państwa członkowskie powinny rozwiązać problem dostępu do urządzeń sanitarnych na poziomie krajowym. Należy przeprowadzić działania mające na celu poprawę dostępu do systemu sanitacyjnego dla wszystkich, na przykład poprzez umieszczanie urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej, jak również zachęcanie do udostępniania odpowiednich urządzeń sanitarnych w budynkach administracji publicznej i użyteczności publicznej bezpłatnie lub po przystępnej cenie dla wszystkich, **w tym wszelkiego rodzaju obiektów i usług, takich jak toalety splukiwane strumieniem cieczy i suche**. Gospodarowanie urządzeniami sanitarnymi powinno odbywać się w sposób bezpieczny, co oznacza, że powinny one być dostępne [...] dla wszystkich, w tym dla osób o szczególnych potrzebach, takich jak dzieci, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami i osoby bezdomne, że powinny być umieszczone w miejscu zapewniającym minimalne ryzyko dla bezpieczeństwa użytkowników oraz że powinny być bezpieczne w użyciu pod względem higienicznym i technicznym. Liczba takich urządzeń powinna być również wystarczająca, aby potrzeby osób zostały zaspokojone, a czas oczekiwania nie był nadmiernie długi. **Decyzję o tym, jaka liczba urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej jest wystarczająca, należy podjąć na szczeblu krajowym.**

²⁴ Rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w dniu 25 września 2015 r. ([A/70/L.1](#)).

²⁵ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Ustanowienie Europejskiego filaru praw socjalnych” (COM(2017) 250 final).

²⁶ Wytyczne WHO dotyczące urządzeń sanitarnych i zdrowia, 2018.

²⁷ Protokół „Woda i zdrowie” do Konwencji o ochronie i użytkowaniu cieków transgranicznych i jezior międzynarodowych z 1992 r., 17 czerwca 1999 r.

- (26) Specyficzna sytuacja kultur mniejszościowych, takich jak Romowie i Trawelerzy, niezależnie od tego, czy prowadzą osiadły tryb życia czy nie – a w szczególności ich brak dostępu do systemu sanitacyjnego – została także uznana w komunikacie Komisji z dnia 7 października 2020 r. zatytułowanym „Unia równości: unijne ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia, włączenia społecznego i udziału Romów”, w którym wezwano do zwiększenia skutecznego równego dostępu do podstawowych usług. Ogólnie rzecz biorąc, państwa członkowskie powinny zwracać szczególną uwagę na grupy szczególnie narażone i zmarginalizowane, wprowadzając niezbędne środki, aby poprawić tym grupom dostęp do systemu sanitacyjnego. Ważne jest, aby identyfikowanie tych grup odbywało się spójnie z art. 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184²⁸. Środki mające na celu poprawę dostępu grup szczególnie narażonych i zmarginalizowanych do systemu sanitacyjnego mogą obejmować udostępnianie urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej bezpłatnie lub po uiszczeniu niewielkiej opłaty za usługę, poprawę lub utrzymanie połączenia z odpowiednimi systemami do zbierania ścieków komunalnych oraz zwiększanie wiedzy na temat najbliższych urządzeń sanitarnych.
- (27) Zgodnie z wytycznymi UE w sprawie praw człowieka w zakresie bezpiecznej wody pitnej i usług sanitarnych²⁹ należy zwracać szczególną uwagę na potrzeby kobiet i dziewcząt, ponieważ są one szczególnie zagrożone i narażone na ataki, przemoc seksualną i przemoc ze względu na płeć, molestowanie i inne zagrożenia dla ich bezpieczeństwa, jeżeli korzystają z urządzeń sanitarnych poza domem. Jest to zgodne z konkluzjami Rady w sprawie dyplomacji wodnej³⁰, w których potwierdzono znaczenie uwzględnienia perspektywy płci w dyplomacji wodnej. W związku z tym państwa członkowskie powinny zwrócić szczególną uwagę na kobiety i dziewczęta jako grupę szczególnie wrażliwą i wprowadzić niezbędne środki w celu poprawy lub utrzymania ich bezpiecznego dostępu do urządzeń sanitarnych.

²⁸ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (*Dz.U. L 435 z 23.12.2020, s. 1*).

²⁹ Wytyczne UE w sprawie praw człowieka w zakresie bezpiecznej wody pitnej i usług sanitarnych (10145/19).

³⁰ Konkluzje Rady w sprawie dyplomacji wodnej (13991/18).

- (28) W ocenie stwierdzono, że można usprawnić gospodarowanie osadami, aby lepiej dostosować je do zasad gospodarki o obiegu zamkniętym i hierarchii postępowania z odpadami określonej w art. 4 dyrektywy 2008/98/WE. Działania mające na celu lepsze monitorowanie i ograniczenie zanieczyszczeń u źródła pochodzących ze zrzutów ścieków innych niż bytowe pomogą poprawić jakość wyprodukowanych osadów i zapewnić ich bezpieczne wykorzystanie w rolnictwie. Aby zapewnić właściwe i bezpieczne odzyskiwanie z osadów składników odżywczych, w tym substancji krytycznej, jaką jest fosfor, na poziomie Unii należy określić minimalne wskaźniki odzysku. **Odzyskane składniki odżywcze powinny być stosowane jako substytuty podstawowych składników odżywczych, na przykład w produkcji nawozów.**
- (28a) **Składniki odżywcze zawarte w ściekach komunalnych mogą być przydatne w przypadkach, gdy oczyszczone ścieki komunalne są ponownie wykorzystywane w rolnictwie zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/741. W takich przypadkach państwa członkowskie mogą skorzystać, na szczególnych warunkach w celu zapewnienia najwyższego poziomu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego, z odstępstwa od obowiązku stosowania oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z art. 7 niniejszej dyrektywy jedynie w odniesieniu do tej części oczyszczonych ścieków komunalnych, która jest ponownie wykorzystywana w rolnictwie.**
- (29) Konieczne jest [...] **odpowiednie** monitorowanie w celu sprawdzenia zgodności z nowymi wymogami dotyczącymi mikrozanieczyszczeń, zanieczyszczeń innych niż bytowe, neutralności energetycznej, [...] przelewów z **kanalizacji i zrzutów** odpływów komunalnych. Aby sprawdzić [...] **zgodność z wymogami** oczyszczania czwartego stopnia w zakresie redukcji mikrozanieczyszczeń w zrzutach ścieków komunalnych, wystarczy monitorować ograniczony zestaw reprezentatywnych mikrozanieczyszczeń. Częstotliwość monitorowania powinna być dostosowana do aktualnych najlepszych praktyk, stosowanych obecnie w Szwajcarii. Aby zachować opłacalność, obowiązki te powinny być dostosowane do wielkości oczyszczalni ścieków komunalnych i aglomeracji.

(29a) Mikrodrobiny plastiku i odpowiednie mikrozanieczyszczenia powinny być monitorowane, w stosownych przypadkach, w zrzutach przelewów z kanalizacji i zrzutach odpływów komunalnych z oddzielnych systemów z wykorzystaniem programu pobierania reprezentatywnych próbek umożliwiającego oszacowanie stężenia z myślą o modelowaniu jakości wody. Emisje gazów cieplarnianych należy monitorować, w stosownych przypadkach, w oparciu o obliczenia i modelowanie. Monitorowanie przyczyni się również do dostarczenia danych do ogólnych ram monitoringu środowiska ustanowionych w 8. unijnym programie działań w zakresie środowiska³¹, a w szczególności do uzupełnienia ram monitorowania realizacji zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń, które stanowią jego podstawę³².

³¹ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/591 z dnia 6 kwietnia 2022 r. w sprawie ogólnego unijnego programu działań w zakresie środowiska do 2030 r. (Dz.U. L 114 z 12.4.2022, s. 22).

³² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021) 400 final).

- (30) W celu zmniejszenia obciążenia administracyjnego i lepszego wykorzystania możliwości, jakie daje transformacja cyfrowa, należy poprawić i uprościć składanie sprawozdań z wdrażania dyrektywy poprzez zniesienie nałożonego na państwa członkowskie obowiązku składania co dwa lata sprawozdań dla Komisji oraz obowiązku publikowania przez Komisję sprawozdań w cyklu dwuletnim. Obowiązek ten należy zastąpić wymogiem, aby państwa członkowskie poprawiały, przy wsparciu Europejskiej Agencji Środowiska (EEA), istniejące krajowe znormalizowane zbiory danych ustanowione na mocy dyrektywy 91/271/EWG oraz regularnie je aktualizowały. **Te zbiory danych będą wykorzystywane przez Komisję do weryfikacji zgodności z niniejszą dyrektywą. Model sprawozdawczy zostanie opracowany przez EEA we współpracy z państwami członkowskimi.** Komisja i EEA powinny mieć [...] **dostęp** do krajowych baz danych. W celu zapewnienia pełnych informacji o stosowaniu niniejszej dyrektywy zbiory danych powinny zawierać informacje na temat zapewnienia przez oczyszczalnie ścieków komunalnych zgodności z wymogami dotyczącymi oczyszczania (spełnienie/niespełnienie wymogów, ładunki i stężenie zrzucanych zanieczyszczeń), poziomu osiągnięcia celów w zakresie neutralności energetycznej, emisji gazów cieplarnianych przez oczyszczalnie ścieków o RLM powyżej 10 000 oraz środków wprowadzonych przez państwa członkowskie w kontekście przelewów [...] z **kanalizacji** / odpływów komunalnych, dostępu do systemu sanitacyjnego i oczyszczania przez pojedyncze systemy. Ponadto należy zapewnić pełną spójność z rozporządzeniem (WE) 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady³³ w celu optymalizacji wykorzystania danych, jak również wspierania pełnej przejrzystości.

³³ Rozporządzenie (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniające dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz.U. L 33 z 4.2.2006, s. 1–17).

- (31) Dla zapewnienia terminowego i właściwego wdrożenia niniejszej dyrektywy niezbędne jest ustanowienie przez państwa członkowskie krajowych programów wdrażania obejmujących długoterminowe programowanie wymaganych inwestycji wraz ze strategią finansowania. Te krajowe programy należy zgłaszać Komisji. Aby ograniczyć obciążenie administracyjne, wymóg ten nie powinien mieć zastosowania do państw członkowskich, [...] w **których** [...] ponad 95 % **aglomeracji spełnia wymogi art. 3–8. [...]. Aby zapewnić wdrożenie niniejszej dyrektywy, niezbędne są odpowiednie inwestycje prywatne i publiczne. W związku z tym na potrzeby przygotowania kolejnych wieloletnich ram finansowych na okres po 2027 r. i na późniejsze ramy Komisja powinna rozważyć krajowe programy wdrażania zgłoszone przez państwa członkowskie, a państwa członkowskie powinny niezwłocznie wprowadzić wymagany system rozszerzonej odpowiedzialności producenta.**
- (32) Sektor zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych jest specyficzny i działa jako rynek zmonopolizowany, na którym przedsiębiorstwa publiczne i małe przedsiębiorstwa są podłączone do systemu zbierania, nie mając możliwości wyboru operatorów. W związku z tym ważne jest zapewnienie publicznego dostępu do kluczowych wskaźników skuteczności działania operatorów, takich jak osiągnięty poziom oczyszczania, koszty oczyszczania, zużyta i wyprodukowana energia oraz powiązane emisje gazów cieplarnianych i ślad węglowy. Aby uświadomić społeczeństwu wpływ oczyszczania ścieków komunalnych, kluczowe informacje dotyczące rocznych kosztów zbierania i oczyszczania ścieków dotyczące każdego gospodarstwa domowego należy podawać, **przynajmniej w aglomeracjach o RLM wynoszącej ponad 10 000**, w łatwo dostępny sposób, na przykład na fakturach, natomiast inne szczegółowe informacje należy udostępniać w internecie, na stronie internetowej operatora lub właściwego organu.

- (33) W dyrektywie 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³⁴ zagwarantowano prawo dostępu do informacji o środowisku w państwach członkowskich zgodnie z Konwencją z Aarhus z 1998 r. o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska („konwencja z Aarhus”). Konwencja z Aarhus obejmuje szeroki zakres zobowiązań związanych zarówno z udostępnianiem na wniosek informacji o środowisku, jak i z aktywnym rozpowszechnianiem takich informacji. Ważne jest, aby przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące dostępu do informacji oraz zasady dotyczące wymiany danych stanowiły uzupełnienie wspomnianej dyrektywy, ustanawiając obowiązek udostępniania społeczeństwu, w sposób przyjazny dla użytkownika, informacji w internecie na temat zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, a nie tworzyły odrębny system prawny.
- (34) Skuteczność niniejszej dyrektywy oraz jej cel, jakim jest ochrona zdrowia publicznego w kontekście polityki środowiskowej Unii, wymagają, aby osoby fizyczne lub prawne lub, w stosownych przypadkach, ich należycie ustanowione organizacje, mogły opierać się na niej w postępowaniach sądowych oraz aby sądy krajowe miały możliwość brania niniejszej dyrektywy pod uwagę jako jednego z elementów prawa Unii w celu, między innymi, kontroli decyzji organów krajowych, w stosownych przypadkach. Ponadto, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości, na mocy zasady lojalnej współpracy ustanowionej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE), to sądy państw członkowskich mają zapewniać ochronę sądową praw osoby wynikających z prawa Unii. Ponadto art. 19 ust. 1 TUE zawiera wymóg, zgodnie z którym państwa członkowskie ustanawiają środki niezbędne do zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem Unii. Ponadto, zgodnie z konwencją z Aarhus, członkowie zainteresowanej społeczności powinni mieć dostęp do wymiaru sprawiedliwości, aby przyczyniać się do ochrony prawa do życia w środowisku, które jest odpowiednie dla zdrowia i dobrostanu ludzi.

³⁴ Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG (Dz.U. L 41 z 14.2.2003, s. 26).

- (35) W celu dostosowania niniejszej dyrektywy do postępu naukowego i technicznego należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do zmiany niektórych części załączników w zakresie [...] **metod monitorowania i oceny wyników** w odniesieniu do oczyszczania wtórnego oraz oczyszczania trzeciego i czwartego stopnia, a także w **zakresie** wymogów dotyczących specjalnych zezwoleń na zrzuty ścieków innych niż bytowe do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych. [...] Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja prowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup ekspertów Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.

- (36) W celu zapewnienia jednolitych warunków wdrażania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w odniesieniu do przyjmowania norm dotyczących opracowywania pojedynczych systemów, do przyjmowania metod monitorowania i oceny wskaźników oczyszczania czwartego stopnia **oraz celów dotyczących neutralności energetycznej**, do ustalania wspólnych warunków i kryteriów stosowania zwalniania niektórych produktów z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, do ustanowienia metodyki wspierającej opracowywanie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, **do opracowywania wskaźników alternatywnych do opartego na ładunkach orientacyjnego celu, jakim jest ograniczenie zanieczyszczenia w oparciu np. o objętość, częstotliwość przelewów z kanalizacji lub innych istotnych wskaźników alternatywnych, w celu ustanowienia minimalnych współczynników ponownego wykorzystania i recyklingu fosforu oraz do ustanowienia metodologii [...]** w celu pomiaru oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe, **emisji gazów cieplarnianych** i obecności mikrodrobin plastiku i **osadu** w ściekach komunalnych, a także do przyjmowania formatu i szczegółowych zasad przedstawiania informacji dotyczących wdrażania niniejszej dyrektywy, które mają być przekazywane przez państwa członkowskie i opracowywane przez EEA. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011³⁵.
- (37) Państwa członkowskie powinny ustanowić przepisy dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i przedsięwziąć wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonywania. [...] Kary powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. [...]

³⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

- (38) Zgodnie z Porozumieniem międzyinstytucjonalnym w sprawie lepszego stanowienia prawa³⁶ Komisja powinna przeprowadzić ocenę niniejszej dyrektywy przed upływem pewnego okresu wyznaczonego od daty będącej terminem jej transpozycji. Ocena ta powinna opierać się na zdobytym doświadczeniu i danych zebranych w czasie wdrażania niniejszej dyrektywy, na wszelkich dostępnych zaleceniach WHO oraz na odpowiednich danych naukowych, analitycznych i epidemiologicznych. W ocenie szczególną uwagę należy zwrócić na ewentualną konieczność dostosowania wykazu produktów, które mają zostać objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta, do ewolucji asortymentu produktów wprowadzanych do obrotu i **warunków zwolnień z obowiązków w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta**, poszerzenia wiedzy na temat obecności mikrozanieczyszczeń w ściekach i ich wpływu na zdrowie publiczne i środowisko oraz danych uzyskanych w wyniku nowych obowiązków w zakresie monitorowania mikrozanieczyszczeń w punktach wlotu do oczyszczalni ścieków komunalnych i wylotu z takich oczyszczalni. **Na podstawie wyników tej oceny lub nowych dowodów naukowych na obecność mikrozanieczyszczeń w ściekach wykaz produktów w załączniku III powinien być regularnie zmieniany, aby włączać nowe sektory do zakresu rozszerzonej odpowiedzialności producenta, o której mowa w art. 9.**
- (39) W dyrektywie 91/271/EWG przewidziano szczególne terminy dla Majotty ze względu na uznanie jej w 2014 r. za region najbardziej oddalony w rozumieniu art. 349 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej. W związku z tym w odniesieniu do Majotty należy odroczyć stosowanie obowiązków w zakresie tworzenia systemów zbierania i stosowania oczyszczania wtórnego ścieków komunalnych pochodzących z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej [...] **1 250**.
- (39a) **Należy wziąć pod uwagę szczególną sytuację Majotty i innych regionów najbardziej oddalonych Unii wymienionych w art. 349 TFUE, który przewiduje szczególne środki wsparcia dla tych regionów. Jeśli chodzi o oczyszczanie ścieków komunalnych na tych obszarach, szczególną uwagę należy zwrócić na trudną topografię i wyspiarski charakter.**

³⁶ Porozumienie międzyinstytucjonalne pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą Unii Europejskiej i Komisją Europejską w sprawie lepszego stanowienia prawa (Dz.U. L 123 z 2.5.2016, s. 1).

- (40) W celu zapewnienia ciągłości ochrony środowiska ważne jest, aby państwa członkowskie utrzymały co najmniej obecny poziom oczyszczania trzeciego stopnia do czasu rozpoczęcia stosowania nowych wymogów dotyczących redukcji fosforu i azotu. W związku z tym należy nadal stosować art. 5 dyrektywy Rady 91/271/WE do czasu rozpoczęcia stosowania tych nowych wymogów.
- (41) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie ochrona środowiska i zdrowia publicznego, postęp na drodze do osiągnięcia neutralności klimatycznej zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, poprawa dostępu do systemu sanitacyjnego i zapewnienie regularnego nadzoru nad parametrami istotnymi dla zdrowia publicznego, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast ze względu na ich rozmiary i skutki, możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, może ona podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 TUE. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (42) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.
- (43) Niniejsza dyrektywa nie powinna wpływać na zobowiązania państw członkowskich odnoszące się do terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w załączniku [VII] część B,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa ustanawia przepisy dotyczące zbierania, oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych w celu ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego przy jednoczesnej stopniowej [...] **redukcji** emisji gazów cieplarnianych **do poziomu gwarantującego zrównoważenie** i poprawie bilansu energetycznego działań związanych ze zbieraniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych. Ustanawia się w niej również przepisy dotyczące dostępu do systemu sanitacyjnego, przejrzystości sektora ścieków komunalnych oraz regularnego nadzoru istotnych dla zdrowia publicznego parametrów w ściekach komunalnych.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „ścieki komunalne” oznaczają ścieki bytowe **lub** [...] **mieszaninę** ścieków bytowych **ze** ściekami innymi niż bytowe [...] **lub** z odpływami komunalnymi **lub zarówno z takimi ściekami, jak i z takimi odpływami**;
- 2) „ścieki bytowe” oznaczają ścieki z osiedli mieszkaniowych, terenów usługowych i **instytucji**, powstające najczęściej w wyniku ludzkiego metabolizmu [...] oraz **lub** funkcjonowania gospodarstw domowych;

- 3) „ścieki inne niż bytowe” oznaczają [...] ścieki **inne niż ścieki bytowe i odpływy komunalne**, odprowadzane [...] z obszarów używanych do celu [...]:
- [...] prowadzenia działalności handlowej
- [...]
- [...] lub działalności przemysłowej **lub gospodarczej**;
- 4) „aglomeracja” oznacza obszar, gdzie **zaludnienie (wyrażone za pomocą równoważnej liczby mieszkańców), ewentualnie w połączeniu z działalnością gospodarczą**, [...] jest wystarczająco skoncentrowane [...], aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do **jednej lub kilku** [...] oczyszczalni ścieków komunalnych **i/lub do jednego lub kilku** [...] końcowych punktów zrzutu;
- 5) „odpływy komunalne” oznaczają **opady** [...] z aglomeracji zbierane przez kanalizację ogólnospływową lub oddzielną;
- 6) „przelew [...] z **kanalizacji**” oznacza zrzut nieoczyszczonych ścieków komunalnych z kanalizacji ogólnospływowej **do** wód, do których odprowadzane są ścieki [...];
- 7) „system zbierania” oznacza system przewodów i kanałów, przez który gromadzone i odprowadzane są ścieki komunalne;
- 8) „kanalizacja ogólnospływowa” oznacza **pojedynczy** kanał, który zbiera i odprowadza ścieki komunalne, **w tym odpływy komunalne**;

- 9) „kanalizacja oddzielna” oznacza **system** kanałów, przez które selektywnie zbiera się i odprowadza **odpływy komunalne albo** [...]:

[...] ścieki **komunalne z wyłączeniem odpływów komunalnych**;

[...]

[...]

[...];

- 10) „równoważna liczba mieszkańców **wynosząca 1 (1 RLM)**” oznacza [...] **dzienny** ładunek organiczny ulegający biodegradacji, wyrażony pięciodobowym biochemicznym zapotrzebowaniem tlenu (BZT5), w ilości 60 g tlenu na dzień;

- (10a) „oczyszczanie pierwotne” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych za pomocą **procesu fizycznego i/lub chemicznego, obejmującego osadzanie zawiesiny, lub inne procesy powodujące, że BZT5 dopływających ścieków jest przed odprowadzeniem redukowany o co najmniej 20 %, a zawiesiny ogólne są redukowane o co najmniej 50 %;**

- 11) „oczyszczanie wtórne” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych głównie w procesie biologicznego oczyszczania z wtórnym osadzaniem lub w innym procesie, **który zmniejsza ilość materii organicznej ulegającej biodegradacji pochodzącej ze ścieków komunalnych**;

- 12) „oczyszczanie trzeciego stopnia” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych w procesie polegającym na [...] **redukcji** w ściekach komunalnych azotu i/**lub** fosforu;

- 13) „oczyszczanie czwartego stopnia” oznacza oczyszczanie ścieków komunalnych w procesie polegającym na [...] **redukcji** w ściekach komunalnych szerokiego spektrum mikrozanieczyszczeń;

- 14) „osad” oznacza **organiczne i nieorganiczne pozostałości** powstałe w wyniku oczyszczania ścieków komunalnych w **oczyszczalni ścieków komunalnych (z wyłączeniem ciężkich zawiesin, tłuszczu, innych resztek i wszelkich innych odsiewów i pozostałości z etapu wstępnego oczyszczania)**;
- 15) „eutrofizacja” oznacza wzbogacanie wody składnikami odżywczymi, szczególnie związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów i wyższych form życia roślinnego, co jest przyczyną niepożądanych zakłóceń równowagi wśród organizmów żyjących w wodzie oraz jakości danych wód;
- 16) „mikrozanieczyszczenie” oznacza substancję, w tym jej produkty rozpadu, która jest [...] **obecna w środowisku wodnym, ściekach komunalnych i/lub osadzie** [...] i którą można uznać za niebezpieczną dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska na podstawie któregośkolwiek z **odpowiednich** kryteriów określonych w częściach 3 i 4 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr **1272/2008**³⁷ **nawet w niskich stężeniach**;
- 17) „współczynnik rozcieńczenia” oznacza roczny **obliczany na podstawie pięciu poprzednich lat średni** stosunek objętości przepływu wód, do których odprowadzane są ścieki, w punkcie zrzutu **do rocznej obliczanej na podstawie pięciu poprzednich lat średniej** wielkości zrzutu ścieków komunalnych **do wód powierzchniowych**; [...]
- 18) „producent” oznacza każdego wytwórcę, importera lub dystrybutora, który w ramach działalności gospodarczej wprowadza produkty do obrotu w państwie członkowskim, w tym za pomocą umów zawieranych na odległość zdefiniowanych w art. 2 pkt 7 dyrektywy 2011/83/UE;
- 19) „organizacja odpowiedzialności producenta” oznacza **uznaną na szczeblu krajowym** organizację ustanowioną [...] w **celu umożliwienia producentom wypełniania** obowiązków ciążących na nich na mocy art. 9 i 10;

³⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (Dz.U. L 353 z 31.12.2008, s. 1).

- 20) „system sanitacyjny” oznacza urządzenia i usługi służące bezpiecznemu **gospodarowaniu m.in.** ludzkim moczem, kałem i krwią menstruacyjną i **ich unieszkodliwianiu**;
- 21) „oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe” oznacza zdolność mikroorganizmów do przeżycia lub rozwijania się przy takiej koncentracji środka przeciwdrobnoustrojowego, która zazwyczaj wystarcza do powstrzymania lub zabicia mikroorganizmów tego samego gatunku;
- 22) „zainteresowana społeczność” oznacza społeczność, która jest lub może być dotknięta skutkami procedur [...] **podejmowania decyzji** dotyczących wykonania obowiązków ustanowionych w **art. 6, 7 lub 8** niniejszej dyrektywy lub która jest tymi procedurami zainteresowana; **na potrzeby niniejszej definicji** [...] organizacje pozarządowe propagujące ochronę zdrowia ludzkiego lub środowiska i **spełniające wszelkie kryteria prawa krajowego uznaje się za będące zainteresowanymi w tym zakresie**;
- 23) „biomedia [...]” oznaczają nośnik, **zazwyczaj wykonany z tworzyw sztucznych**, wykorzystywany do rozwoju bakterii potrzebnych do oczyszczania ścieków komunalnych;
- 24) „wprowadzenie do obrotu” oznacza pierwsze udostępnienie produktu na rynku państwa członkowskiego;
- 25) „ładunek” oznacza ilość materii organicznej ulegającej biodegradacji mierzoną jako **BZT5 w ściekach komunalnych, wyrażoną w RLM, lub jakiegokolwiek zanieczyszczenie lub składnik odżywczy, wyrażone w jednostkach masy na jednostkę czasu**;
- 26) „pojedynczy system” oznacza instalację sanitarną, która zbiera, magazynuje, oczyszcza **i/lub unieszkodliwia ścieki bytowe z budynków lub części budynków niepołączonych z systemem zbierania ścieków komunalnych.**

Artykuł 3

Systemy zbierania i obliczanie ładunku wyrażonego w RLM

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie aglomeracje o **RLM** wynoszącej co najmniej 2 000 spełniały następujące wymogi:
 - a) były wyposażone w systemy zbierania;
 - b) wszystkie źródła ścieków bytowych w tych aglomeracjach były podłączone do systemu zbierania.
 2. Państwa członkowskie zapewniają, aby [...] aglomeracje o **RLM** wynoszącej między [...] **1 250** a 2 000 spełniały [...] **wymogi ust. 1 do dnia 31 grudnia 2035 r.** [...]

[...]

[...]
- Państwa członkowskie mogą odstąpić od tego terminu, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 23 ust. 5.
3. Ładunek aglomeracji wyrażony w **RLM** jest obliczany na podstawie największego średniotygodniowego ładunku generowanego w tej aglomeracji w ciągu roku, z pominięciem sytuacji nadzwyczajnych, na przykład spowodowanych dużymi opadami. Ładunek poddawany oczyszczaniu w oczyszczalni ścieków komunalnych wyrażony w **RLM** również oblicza się na podstawie największego średniotygodniowego ładunku;
 - 4 [...]. Systemy zbierania muszą spełniać wymagania części A załącznika I.

Artykuł 4

Systemy pojedyncze

1. [...] **Państwa członkowskie mogą odstąpić** od art. 3, [...] gdy ustanowienie **lub przyłączenie do systemu** zbierania [...] nie jest uzasadnione, jako że nie przyniosłoby korzyści dla środowiska **ani zdrowia, nie byłoby technicznie wykonalne** lub powodowałoby nadmierne koszty.

W drodze odstępstwa od art. 3 państwa członkowskie zapewniają, aby w **aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej 1 250 lub w częściach tych aglomeracji do zbierania, magazynowania i, w stosownych przypadkach, oczyszczania ścieków komunalnych** wykorzystywane były systemy pojedyncze.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby systemy pojedyncze były projektowane, obsługiwane i utrzymywane w sposób [...] **umożliwiający osiągnięcie** co najmniej takiego samego poziomu **ochrony środowiska** [...] jak oczyszczanie wtórne i oczyszczanie trzeciego stopnia, o których mowa w art. 6 i 7.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby **systemy pojedyncze wykorzystywane** w aglomeracjach o RLM wynoszącej co najmniej **1 250** były rejestrowane w **krajowym, regionalnym lub lokalnym** rejestrze oraz aby właściwy organ **lub inny organ upoważniony na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym** przeprowadzał regularne kontrole **lub w inny sposób regularnie sprawdzał lub przeprowadzał inspekcje tych systemów w oparciu o ocenę ryzyka**.

- [...] 4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów [...] **wykonawczych w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez określenie minimalnych wymogów** [...] dotyczących:

- a) projektowania, obsługi i utrzymania systemów pojedynczych, **o których mowa w ust. 1 i 2**, oraz
- b) [...] regularnych kontroli, o których mowa w ust. 3, **w oparciu o ocenę ryzyka** [...].

Te akty wykonawcze przyjmuje się do [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = 24 miesiące po wejściu w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

[...] 5. Państwa członkowskie, które wykorzystują systemy pojedyncze do **zbierania i/lub** oczyszczania ponad 2 % ładunku ścieków komunalnych **na szczeblu krajowym** z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 2 000, przedstawiają Komisji [...] uzasadnienie stosowania systemów pojedynczych w każdej z tych aglomeracji. W tym uzasadnieniu:

- a) wykazuje się, że spełnione są warunki zastosowania systemów pojedynczych określone w ust. 1;
- b) opisuje się środki przedsięwzięte zgodnie z ust. 2 i 3;
- c) wykazuje się zgodność z minimalnymi wymogami, o których mowa w ust. [...] 4, w przypadku gdy Komisja wykonała uprawnienia [...] **wykonawcze** przekazane jej na mocy tego ustępu.

[...] 6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających format przekazywania informacji, o których mowa w ust. [...] 5. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2. **Komisja zapewnia ten format do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = 24 miesiące po wejściu w życie niniejszej dyrektywy].**

Artykuł 5

Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi

1. Do dnia 31 grudnia [...] **2035 r.** państwa członkowskie zapewniają ustanowienie planu zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi **na obszarach zlewni** aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000.
2. Do dnia 31 grudnia [...] **2030 r.** państwa członkowskie sporządzają wykaz aglomeracji o RLM od 10 000 do 100 000, w których, biorąc pod uwagę dane historyczne, **modelowanie** i projekcje klimatu bazujące na aktualnym stanie wiedzy naukowej i technicznej, **a także presję i ocenę wpływu przeprowadzoną w ramach planu gospodarowania wodami w dorzeczu**, zastosowanie ma co najmniej jeden z następujących warunków:
 - a) przelewy z **kanalizacji** [...] stwarzają zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzkiego;
 - b) przelewy z **kanalizacji** [...] stanowią ponad [...] **3 %** rocznego ładunku zbieranych ścieków komunalnych **na podstawie parametrów, o których mowa w tabeli 1 oraz, w stosownych przypadkach, tabeli 2 w załączniku I**, obliczonego dla **przepływów** przy suchej pogodzie [...];
 - c) przelewy z **kanalizacji** [...] uniemożliwiają spełnienie któregośkolwiek z poniższych wymogów:
 - (i) wymogów ustanowionych na mocy art. 5 dyrektywy (UE) 2020/2184;
 - (ii) wymogów określonych w art. 5 ust. 3 dyrektywy 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady³⁸;

³⁸ Dyrektywa 2006/7/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 lutego 2006 r. dotycząca zarządzania jakością wody w kąpieliskach i uchylająca dyrektywę 76/160/EWG (Dz.U. L 64 z 4.3.2006, s. 37).

(iii) wymogów określonych w art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE³⁹;

(iv) celów środowiskowych określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE;

(v) **wymogów ustanowionych na mocy art. 3 dyrektywy (UE) 2006/118/WE⁴⁰.**

d) w oddzielnej kanalizacji określono odpowiednie punkty, w których oczekuje się, że odpływy komunalne zostaną zanieczyszczone w taki sposób, że ich zrzut do wód, do których odprowadzane są ścieki, może być uznany za zagrożenie dla środowiska lub zdrowia ludzkiego lub uniemożliwia spełnienie wymogów którejkolwiek z dyrektyw wymienionych w lit. c).

Po sporządzeniu wykazu, o którym mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie dokonują jego przeglądu co [...] **sześć** lat i w razie potrzeby aktualizują go.

3. Do dnia 31 grudnia **2040 r.** państwa członkowskie zapewniają ustanowienie planu zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi **na obszarach zlewni** aglomeracji, o których mowa w ust. 2.
4. Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi udostępnia się Komisji na jej wniosek.
5. Plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi zawierają co najmniej elementy określone w załączniku V.

³⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/105/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie środowiskowych norm jakości w dziedzinie polityki wodnej, zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy Rady 82/176/EWG, 83/513/EWG, 84/156/EWG, 84/491/EWG i 86/280/EWG oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 84).

⁴⁰ Dyrektywa 2006/118/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie ochrony wód podziemnych przed zanieczyszczeniem i pogorszeniem ich stanu.

6. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w **celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu poprzez określenie:**
- a) [...] metod identyfikacji środków, o których mowa w załączniku V pkt 3;
 - b) [...] metod określania alternatywnych wskaźników służących sprawdzeniu, czy osiągnięto orientacyjny cel ograniczenia zanieczyszczenia, o którym mowa w załączniku V pkt 2 lit. a);
 - c) [...] formatu, który ma być stosowany w przypadku udostępniania Komisji planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi na jej wniosek zgodnie z ust. 4.

Te akty wykonawcze przyjmuje się najpóźniej do **[Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = 24 miesiące po wejściu w życie niniejszej dyrektywy]** zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby plany zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi były poddawane przeglądowi **co najmniej co [...] sześć lat** po ich ustanowieniu i w razie potrzeby aktualizowane. **Po aktualizacji wykazu, o którym mowa w ust. 2, państwa członkowskie zapewniają, by w ciągu sześciu lat od umieszczenia aglomeracji w tym wykazie zostały dla nich sporządzone zintegrowane plany zarządzania.**

Artykuł 6

Oczyszczanie wtórne

1. [...] Państwa członkowskie zapewniają, aby **zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje o RLM wynoszącej co najmniej 2 000 [...] spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania wtórnego [...] określone w załączniku I część B i tabela 1 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część D** przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.

W przypadku aglomeracji o RLM od 2 000 do 10 000, które odprowadzają ścieki do wód [...] przybrzeżnych zdefiniowanych w dyrektywie 2000/60/WE i które stosują odpowiednie oczyszczanie zgodnie z art. 7 dyrektywy Rady 91/271/EWG w dniu [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] obowiązek określony w akapicie pierwszym nie ma zastosowania do dnia 31 grudnia [...] **2035 r.**

W przypadku aglomeracji odprowadzających ścieki do obszarów mniej wrażliwych, o których mowa w art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 91/271/EWG, w dniu [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] obowiązki określone w akapicie pierwszym zaczyna się stosować w dniu [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień dwunastego roku po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy].

2. [...] Państwa członkowskie zapewniają, aby **zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje o RLM wynoszącej między 1 250 a 2 000 do 31 grudnia 2035 r. [...] spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania wtórnego określone w załączniku I część B i tabela 1 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część D [...] przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki [...].**

Państwa członkowskie mogą odstąpić od tego terminu, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 23 ust. 5.

3. [...] Zrzuty ścieków komunalnych do wód położonych w regionach wysokogórskich (ponad 1 500 m n.p.m.), gdzie trudno jest stosować skuteczne oczyszczanie biologiczne ze względu na niskie temperatury, lub zrzuty do głębokich wód morskich z aglomeracji o RLM poniżej 150 000 w mniej zaludnionych regionach najbardziej oddalonych, gdzie topografia i umiejscowienie terytorium utrudniają stosowanie skutecznego oczyszczania biologicznego, mogą być poddane mniej rygorystycznemu oczyszczaniu niż określone w ust. 1 do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień dwunastego roku po wejściu w życie dyrektywy], pod warunkiem że szczegółowe badania wykazują, że takie zrzuty nie wpływają niekorzystnie na środowisko i zdrowie ludzi oraz nie uniemożliwiają osiągnięcia przez wody, do których odprowadza się ścieki, innych odpowiednich celów w zakresie jakości i zgodności z odpowiednimi przepisami stosownego prawodawstwa unijnego.

[...]

Artykuł 7

Oczyszczanie trzeciego stopnia

1. Do dnia 31 grudnia [...] **2035 r.** państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z 50 % oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek wynoszący co najmniej [...] **150 000 RLM** i niestosujących oczyszczania trzeciego stopnia w dniu [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy] **spełniały odpowiednie wymogi w zakresie [...] oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 2 przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki. [...]**

Do dnia 31 grudnia [...] **2040 r.** państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek [...] co najmniej [...] **150 000 RLM spełniały odpowiednie wymogi w zakresie [...] oczyszczania trzeciego stopnia określone w załączniku I część B i tabela 2 przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki. [...]**

2. Do dnia 31 grudnia [...] **2027 r.** państwa członkowskie sporządzają wykaz obszarów na ich terytoriach, które są wrażliwe na eutrofizację, i aktualizują ten wykaz co [...] **sześć lat**, począwszy od dnia 31 grudnia **2033 r.**

Wykaz, o którym mowa w akapicie pierwszym, obejmuje obszary określone w załączniku II.

Wymóg określony w akapicie pierwszym nie ma zastosowania, jeżeli dane państwo członkowskie stosuje na całym swoim terytorium oczyszczanie trzeciego stopnia zgodnie z [...] **załącznikiem I część B i tabela 2.**

3. [...] [...] **Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania trzeciego stopnia określone w załączniku I część B i tabela 2 w przed zrzutami do obszarów wymienionych w wykazie, o którym mowa w ust. 2, do dnia:**

- a) **31 grudnia 2033 r. w odniesieniu do 20 % tych aglomeracji;**
- b) **31 grudnia 2039 r. w odniesieniu do 60 % tych aglomeracji;**
- c) **31 grudnia 2045 r. dla wszystkich aglomeracji.**

Państwa członkowskie mogą odstąpić od terminów określonych w art. 7 ust. 3, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 23 ust. 5. Oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek co najmniej 150 000 RLM muszą jednak nadal dotrzymywać terminów określonych w art. 7 ust. 1.

- 3a. Zrzuty ścieków komunalnych, o których mowa w ust. 1 i 3, spełniają odpowiednie wymagania załącznika I część B i tabela 2, zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część D.
- 3b. W przypadku oczyszczalni ścieków komunalnych, które są w budowie, są poddawane gruntownej modernizacji w zakresie prowadzonego przez nie oczyszczania trzeciego stopnia lub zostały oddane do użytku po dniu 31 grudnia 2020 r. a przed datą wejścia w życie niniejszej dyrektywy, wymogi określone w art. 7 niniejszej dyrektywy stosuje się najpóźniej pięć lat po terminach określonych w ust. 1 i 3.
4. [...]

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, aby zmienić **metody monitorowania i oceny wyników, o których mowa w części D [...] załącznika I [...]**, w celu dostosowania [...] do postępu technologicznego i naukowego.

5. Na zasadzie odstępstwa od ust. 3 [...] państwa członkowskie mogą postanowić, że dana pojedyncza oczyszczalnia ścieków komunalnych znajdująca się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, nie podlega wymogom określonym w ust. 3 [...] w przypadkach, gdy można wykazać, że minimalne zmniejszenie całkowitego ładunku ścieków odprowadzanych do wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych na tym obszarze wynosi:
- a) **co najmniej 75 % w odniesieniu do fosforu ogólnego i co najmniej 75 % w odniesieniu do azotu ogólnego od dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy;**
- [...] b) 82,5 % dla fosforu ogólnego i 80 % dla azotu ogólnego do dnia 31 grudnia [...] **2039 r.;**
- [...] c) [...] **87,5 % dla fosforu ogólnego i [...] 82,5 % dla azotu ogólnego do dnia 31 grudnia [...] 2045 r.**
6. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM do zlewni na obszarze wrażliwym na eutrofizację i ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, również podlegają przepisom ust. 3[...] i 5.
7. Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, które znajdują się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, po jednej z regularnych aktualizacji tego wykazu wymaganych na mocy tego ustępu spełniały wymogi określone w ust. 3 [...] w ciągu siedmiu lat od ujęcia danego obszaru w tym wykazie.

Artykuł 8

Oczyszczanie czwartego stopnia

1. [...] Państwa członkowskie zapewniają, aby [...] zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek wynoszący co najmniej [...] **200 000 RLM spełniały odpowiednie wymogi dotyczące oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych [...] określone w załączniku I część B i tabela 3 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część D przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki, do dnia:**
 - a) **31 grudnia 2035 r. w odniesieniu do zrzutów z 20 % tych oczyszczalni ścieków komunalnych;**
 - b) [...] 31 grudnia [...] **2040 r. [...] w odniesieniu do zrzutów z 60 % tych oczyszczalni ścieków komunalnych;**
 - c) **31 grudnia 2045 r. w odniesieniu do wszystkich zrzutów z tych oczyszczalni ścieków komunalnych.**
2. Państwa członkowskie muszą na dzień 31 grudnia 2030 r. sporządzić wykaz obszarów na ich terytoriach krajowych, na których stężenie lub nagromadzenie mikrozanieczyszczeń z **oczyszczalni ścieków komunalnych** stanowi [...] zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska. Państwa członkowskie dokonują następnie przeglądu tego wykazu w **2033 r., a następnie co sześć lat, [...] i w razie potrzeby aktualizują go.**

Wykaz, o którym mowa w akapicie pierwszym, **opiera się na ocenie ryzyka w odniesieniu do zdrowia ludzkiego lub środowiska, jakie zrzut mikrozanieczyszczeń w ściekach komunalnych stwarza** [...] na następujących obszarach [...]:

- a) jednolite części wód wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2020/2184;
- b) woda w kąpieliskach objęta zakresem dyrektywy 2006/7/WE;
- c) jeziora zgodnie z definicją w art. 2 pkt 5 dyrektywy 2000/60/WE;
- d) rzeki zgodnie z definicją w art. 2 pkt 4 dyrektywy 2000/60/WE lub inne ciekły wodne, w których współczynnik rozcieńczenia jest niższy niż 10;
- e) obszary, na których prowadzona jest działalność w zakresie akwakultury zdefiniowanej w art. 4 pkt 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013⁴¹;
- f) obszary, na których konieczne jest dodatkowe oczyszczanie w celu spełnienia wymogów określonych w dyrektywach 2000/60/WE, **2006/118/WE** i 2008/105/WE.
- g) **wody przybrzeżne zgodnie z definicją w art. 2 pkt 7 dyrektywy 2000/60/WE;**
- h) **wody przejściowe zgodnie z definicją w art. 2 pkt 6 dyrektywy 2000/60/WE;**
- i) **wody morskie zgodnie z definicją w art. 3 pkt 1 dyrektywy 2008/56/WE.**

Ocenę ryzyka, o której mowa w akapicie drugim, przekazuje się Komisji na jej wniosek.

⁴¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1380/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. w sprawie wspólnej polityki rybołówstwa, zmieniające rozporządzenia Rady (WE) nr 1954/2003 i (WE) nr 1224/2009 oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2371/2002 i (WE) nr 639/2004 oraz decyzję Rady 2004/585/WE (Dz.U. L 354 z 28.12.2013, s. 22).

3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych określających format oceny ryzyka, o której mowa w ust. 2 akapit drugi, oraz metodę, którą należy stosować do sporządzenia tej oceny ryzyka. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby [...] aglomeracje o RLM wynoszącej **co najmniej 10 000 RLM** [...] **spełniały wymogi dotyczące** oczyszczania czwartego stopnia [...] **określone w załączniku I część B i tabela 3 zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w załączniku I część D** [...] przed zrzutem do obszarów wymienionych w wykazie, o którym mowa w ust. 2, **do dnia:**
- a) **31 grudnia 2035 r. w odniesieniu do 20 % tych aglomeracji;**
 - b) **31 grudnia 2040 r. w odniesieniu do 60 % tych aglomeracji;**
 - c) **31 grudnia 2045 r. dla wszystkich aglomeracji.**

[...]

5.[...].

5. Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, które znajdują się na obszarze ujętym w wykazie, o którym mowa w ust. 2, po jednej z regularnych aktualizacji tego wykazu wymaganych na podstawie tego ustępu spełniały wymogi określone w ust. 4 oraz w załączniku I część B i tabela 3 w ciągu siedmiu lat od ujęcia danego obszaru w tym wykazie, ale nie później niż w terminach określonych w ust. 4.

Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, aby dostosować **metody monitorowania i oceny wyników, o których mowa w części D [...] załącznika I [...]**, do postępu technologicznego i naukowego.

6. [...] Komisja **może przyjmować** akty wykonawcze w celu ustanowienia metod monitorowania i pobierania próbek, które to metody mają być stosowane przez państwa członkowskie do ustalania obecności i ilości w ściekach komunalnych substancji wskaźnikowych określonych w załączniku I [...] tabela 3. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Artykuł 9

Rozszerzona odpowiedzialność producenta

1. Państwa członkowskie stosują środki w celu zapewnienia, aby **do [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień trzeciego roku po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy]** producenci wprowadzający do obrotu którekolwiek produkty wymienione w załączniku III ponosili rozszerzoną odpowiedzialność producenta.

Środki te zapewniają, aby producenci ci pokrywali:

- a) pełne koszty spełnienia wymogów określonych w art. 8, w tym koszty oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych w celu usunięcia mikrozanieczyszczeń pochodzących z produktów, które producenci ci wprowadzają do obrotu, i ich pozostałości oraz koszty monitorowania mikrozanieczyszczeń, o którym mowa w art. 21 ust. 1 lit. a); oraz
- (b) koszty gromadzenia i weryfikacji danych dotyczących produktów wprowadzanych do obrotu; oraz
- (c) inne koszty obowiązkowo ponoszone w związku z ich rozszerzoną odpowiedzialnością producenta.

2. Państwa członkowskie zwalniają producentów z rozszerzonej odpowiedzialności producenta ponoszonej przez nich na mocy ust. 1, jeżeli producenci są w stanie wykazać spełnienie któregokolwiek z następujących wymogów:
- a) ilość [...] **substancji zawartych w produktach** wprowadzanych przez nich do obrotu w **Unii** wynosi mniej niż **1 tona** [...] rocznie;
 - b) produkty wprowadzane przez nich do obrotu nie generują mikrozanieczyszczeń w ściekach pod koniec przydatności do użycia.
3. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych w celu ustanowienia szczegółowych kryteriów jednolitego stosowania warunku określonego w ust. 2 lit. b) w odniesieniu do określonych kategorii produktów i **zagrożeń, jakie one stanowią**. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2 **nie później niż do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień drugiego roku od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]**.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby producenci, o których mowa w ust. 1, ponosili swoją rozszerzoną odpowiedzialność producenta wspólnie [...].

Państwa członkowskie zapewniają:

- a) producenci, o których mowa w ust. 1, byli zobowiązani do podawania raz do roku organizacjom odpowiedzialności producenta:
 - (i) rocznych ilości produktów wymienionych w załączniku III, które wprowadzają oni do obrotu w ramach swojej działalności zawodowej;
 - (ii) informacji na temat zagrożeń, jakie produkty, o których mowa w ppkt (i), stwarzają w ściekach pod koniec ich przydatności do użycia;
 - (iii) w stosownych przypadkach wykazu produktów objętych zwolnieniem zgodnie z ust. 2;

- b) producenci, o których mowa w ust. 1, byli zobowiązani do wnoszenia wkładu finansowego na rzecz organizacji odpowiedzialności producenta w celu pokrycia kosztów wynikających z ich rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- c) wkład każdego producenta, o którym mowa w lit. b), był ustalany na podstawie obecnych w ściekach ilości **substancji zawartych w produktach** wprowadzanych do obrotu i zagrożeń stwarzanych przez nie w ściekach;
- d) organizacje odpowiedzialności producenta podlegały corocznym niezależnym audytom zarządzania finansami, obejmującym ich zdolność pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 1 [...], jakość i adekwatność informacji gromadzonych na podstawie lit. a) oraz adekwatność wkładów pobieranych na podstawie lit. b).

5. Państwa członkowskie zapewniają:

- a) jasne określenie ról i obowiązków wszystkich odpowiednich zaangażowanych podmiotów, w tym producentów, o których mowa w ust. 1, organizacji odpowiedzialności producenta, prywatnych lub publicznych operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych i właściwych organów lokalnych;
- b) ustanowienie celów w zakresie gospodarowania ściekami komunalnymi, aby spełnić wymogi i terminy określone w art. 8 ust. 1, 4 i 5 oraz wszelkie inne cele ilościowe lub jakościowe, które uznaje się za istotne dla wdrożenia rozszerzonej odpowiedzialności producenta;
- c) istnienie systemu sprawozdawczości służącego do gromadzenia danych dotyczących produktów, o których mowa w ust. 1, wprowadzonych do obrotu w państwie członkowskim przez producentów oraz danych dotyczących oczyszczania czwartego stopnia ścieków, jak również innych danych istotnych do celów lit. b) **niniejszego ustępu.**

Artykuł 10

Minimalne wymogi dotyczące organizacji odpowiedzialności producenta

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby każda organizacja odpowiedzialności producenta ustanowiona na podstawie art. 9 ust. 4:
 - a) miała jasno określony zasięg geograficzny spójny z wymogami określonymi w art. 8;
 - b) dysponowała niezbędnymi środkami finansowymi i organizacyjnymi, by wywiązywać się z obowiązków producentów w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, **w tym gwarancjami finansowymi zapewniającymi ciągłość oczyszczania czwartego stopnia ścieków komunalnych zgodnie z art. 8 niniejszej dyrektywy we wszystkich okolicznościach;**
 - c) podawała do wiadomości publicznej informacje na temat:
 - (i) swojej struktury własnościowej i członkostwa;
 - (ii) wkładów finansowych wpłacanych przez producentów;
 - (iii) działań, które podejmuje co roku, w tym jasne informacje na temat sposobu wykorzystania jej środków finansowych.

Podawanie informacji do wiadomości publicznej na mocy niniejszego artykułu pozostaje bez uszczerbku dla zachowania poufności szczególnie chronionych informacji handlowych zgodnie z odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

Państwa członkowskie zapewniają, aby takie środki obejmowały krajową procedurę uznawania organizacji odpowiedzialności producenta poświadczającą ich zgodność z wymogami określonymi w niniejszym ustępie przed ich faktycznym ustanowieniem i funkcjonowaniem.

2. Państwa członkowskie ustanawiają odpowiednie ramy monitorowania i egzekwowania w celu zapewnienia, aby organizacje odpowiedzialności producenta wypełniały swoje obowiązki, aby środki finansowe organizacji odpowiedzialności producenta były właściwie wykorzystywane oraz aby wszystkie podmioty ponoszące rozszerzoną odpowiedzialność producenta przekazywały wiarygodne dane właściwym organom oraz, na żądanie, organizacjom odpowiedzialności producenta.
3. W przypadku gdy na terytorium danego państwa członkowskiego istnieje wiele organizacji odpowiedzialności producenta, to zainteresowane państwo członkowskie wyznacza co najmniej jeden podmiot niezależny od prywatnych interesów do nadzoru nad wdrażaniem lub powierza ten nadzór organowi publicznemu.
4. Państwo członkowskie zapewnia, aby producenci, którzy wprowadzają produkty do obrotu na jego terytorium, ale mają siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego:
 - a) wyznaczyli osobę prawną lub fizyczną mającą siedzibę lub miejsce zamieszkania na jego terytorium jako upoważnionego przedstawiciela do celów wypełniania obowiązków wynikających z rozszerzonej odpowiedzialności producenta na terytorium tego państwa; lub
 - b) zastosowali środki równoważne z lit. a).
5. Państwa członkowskie zapewniają regularny dialog między odpowiednimi zainteresowanymi stronami zaangażowanymi we wdrażanie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, w tym producentami i dystrybutorami, organizacjami odpowiedzialności producenta, prywatnymi lub publicznymi operatorami oczyszczalni ścieków komunalnych, władzami lokalnymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.
6. **Do dnia wejścia w życie niniejszej dyrektywy Komisja zapewnia organizację wymiany informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk między państwami członkowskimi w zakresie wdrażania art. 9 i 10, w szczególności dotyczących:**
 - a) **środków kontroli w zakresie ustanawiania, uznawania i funkcjonowania organizacji odpowiedzialności producenta;**
 - b) **środków kontroli w zakresie przestrzegania przez producentów ich obowiązków określonych w niniejszej dyrektywie;**

- c) skutecznego
 - (i) pokrycia pełnych kosztów, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz
 - (ii) przeprowadzenia kontroli metod obliczania wkładów producentów przez organizację rozszerzonej odpowiedzialności producenta, o której mowa w art. 9 ust. 4 lit. c);
- d) zwolnień przewidzianych zgodnie z art. 9;
- e) wszelkich innych kwestii związanych ze skutecznym wdrażaniem art. 9 i 10.

Komisja publikuje wyniki wymiany informacji, doświadczeń i najlepszych praktyk dotyczących tych i innych istotnych aspektów oraz, w stosownych przypadkach, przedstawia zalecenia lub wytyczne dla państw członkowskich.

Na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie Komisja sporządza i regularnie aktualizuje wykaz wniosków o odstępstwa otrzymanych od producentów przez państwa członkowskie na podstawie art. 9 ust. 2. Wykaz ten udostępnia się na żądanie właściwym organom krajowym państw członkowskich.

Artykuł 11

Neutralność energetyczna

1. Państwa członkowskie zapewniają przeprowadzanie co cztery lata audytów energetycznych, **zgodnie z definicją w art. 2 pkt 32 dyrektywy (UE) 2023/1791, funkcjonujących** oczyszczalni ścieków komunalnych i systemów zbierania. Audyty te [...] obejmują określenie potencjału opłacalnych **środków mających na celu ograniczenie** wykorzystania **energii i [...] zwiększenie wykorzystania** wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem określenia i wykorzystania potencjału produkcji biogazu przy jednoczesnym ograniczeniu emisji [...] **gazów cieplarnianych**. Pierwsze audyty przeprowadza się:
 - a) do dnia 31 grudnia [...] **2030 r.** w odniesieniu do oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający co najmniej 100 000 RLM oraz podłączonych do nich systemów zbierania;
 - b) do dnia 31 grudnia [...] **2035 r.** w odniesieniu do oczyszczalni ścieków komunalnych oczyszczających ładunek odpowiadający od 10 000 do 100 000 RLM oraz podłączonych do nich systemów zbierania.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby **oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM wytwarzały** [...] energię ze źródeł odnawialnych zdefiniowaną w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2018/2001, [...] **w oparciu w szczególności o wyniki audytów, o których mowa w ust. 1.**

Energia ta musi być wytwarzana przez operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych, na terenie oczyszczalni lub poza nim. Maksymalnie 30 % energii może być nabywane ze źródeł zewnętrznych.

Państwa członkowskie zapewniają, aby na szczeblu krajowym całkowita roczna energia ze źródeł odnawialnych wytwarzana przez oczyszczalnie ścieków komunalnych lub energia nabyta zgodnie z akapitem drugim była równoważna co najmniej:

- a) [...] **20 %** całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2030 r.;
- aa) **40 %** całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia 2035 r.;
- b) [...] **60 %** całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia [...] **2040 r.**;
- c) 100 % całkowitej rocznej ilości energii zużywanej przez takie obiekty – do dnia 31 grudnia [...] **2045 r.**

- 3. Komisja może przyjąć akt wykonawczy w celu ustanowienia metod oceny, czy cele określone w ust. 2 zostały osiągnięte. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.**

Artykuł 12

Współpraca transgraniczna

1. W przypadku gdy wód na obszarze podlegającym jurysdykcji państwa członkowskiego dotkną niekorzystne skutki zrzutów ścieków komunalnych pochodzących z innego państwa członkowskiego lub państwa trzeciego, wtedy państwo członkowskie, którego wody zostały w ten sposób zanieczyszczone, notyfikuje odpowiednie fakty temu innemu państwu członkowskiemu lub państwu trzeciemu oraz Komisji.

W razie przypadkowego zanieczyszczenia, które może istotnie wpłynąć na jednolite części wód położone w dalszym biegu, notyfikacji tej dokonuje się bezzwłocznie.

Aby zapewnić zgodność z niniejszą dyrektywą, zainteresowane państwa członkowskie współpracują w celu zidentyfikowania wspomnianych zrzutów ścieków i określają działania, jakie muszą zostać podjęte u źródła w celu ochrony wód, na które te zrzucane ścieki oddziałują.

2. Zainteresowane państwa członkowskie informują Komisję o wszelkiej współpracy, o której mowa w ust. 1. Komisja uczestniczy w takiej współpracy na wniosek zainteresowanych państw członkowskich.

Artykuł 13

Lokalne warunki klimatyczne

Państwa członkowskie zapewniają, aby oczyszczalnie ścieków komunalnych budowane w celu spełnienia wymagań określonych w art. 6, 7 i 8 były projektowane, budowane, eksploatowane i utrzymywane w sposób zapewniający wystarczającą wydajność w każdych normalnych lokalnych warunkach klimatycznych. Przy projektowaniu oczyszczalni należy wziąć pod uwagę sezonowe zmiany ładunku.

Artykuł 14

Zrzuty ścieków innych niż bytowe

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zrzuty ścieków innych niż bytowe do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych podlegały wcześniejszym **regulacjom i/lub** specjalnemu zezwoleniu wydanemu przez właściwe władze **lub właściwe organy**.

Te wcześniejsze regulacje lub specjalne zezwolenia zapewniają spełnienie wymogów dotyczących jakości wody określonych w innych przepisach Unii oraz, w stosownych przypadkach, monitorowanie jakości i ilości odpowiednich zrzutów ścieków innych niż bytowe.

W przypadku gdy przewidziane są wcześniejsze regulacje lub specjalne zezwolenia na zrzuty do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwy organ:

- a) konsultował się z operatorami systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, do których odprowadzane są ścieki inne niż bytowe przed przyznaniem specjalnych zezwoleń, i **przekazywał informacje tym operatorom;**
- b) **na ich wniosek** umożliwiał operatorom systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych przyjmujących zrzuty ścieków innych niż bytowe na zapoznanie się [...] ze specjalnymi zezwoleniami przyznanymi w obsługiwanych przez nich zlewniach [...];
- c) **w przypadku gdy przyjęto wcześniejsze regulacje dotyczące zrzutów do systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, państwa członkowskie zapewniają, aby przed przyjęciem tych uprzednich przepisów przeprowadzono konsultacje z operatorami systemów zbierania i oczyszczalni ścieków komunalnych, do których odprowadzane są ścieki inne niż bytowe.**

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby **właściwe władze lub właściwe organy** stosowały odpowiednie środki, w tym przegląd **wcześniejszych regulacji i/lub** specjalnych zezwoleń, aby w jak największym stopniu identyfikować źródła zanieczyszczeń w ściekach innych niż bytowe, o których mowa w ust. 1 **niniejszego artykułu**, zapobiegać ich powstawaniu i je ograniczać w przypadku wystąpienia którejkolwiek z następujących sytuacji:

- a) na wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych podlegającej monitorowaniu zgodnie z art. 21 ust. 3 zostały zidentyfikowane substancje zanieczyszczające;
- b) osad pochodzący z oczyszczania ścieków komunalnych ma być wykorzystywany zgodnie z dyrektywą Rady 86/278/EWG⁴²;

⁴² Dyrektywa Rady 86/278/EWG z dnia 12 czerwca 1986 r. w sprawie ochrony środowiska, w szczególności gleby, w przypadku wykorzystywania osadów ściekowych w rolnictwie (Dz.U. L 181 z 4.7.1986, s. 6).

- c) oczyszczone ścieki komunalne mają być wykorzystywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2020/741;
- d) wody, do których odprowadzane są ścieki, są wykorzystywane do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2020/2184;
- e) zanieczyszczenie ścieków innych niż bytowe odprowadzanych do systemu zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych stanowi zagrożenie dla funkcjonowania tego systemu lub tej oczyszczalni.

3. **Wcześniejsze regulacje i** specjalne zezwolenia, o których mowa w ust. 1 **niniejszego artykułu**, muszą spełniać wymogi określone w części C załącznika I. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 27, w celu zmiany części C załącznika I, aby dostosować ją do postępu naukowo-technicznego w dziedzinie ochrony środowiska.

4. Specjalne zezwolenia, o których mowa w ust. 1, poddaje się przeglądowi i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje się co najmniej raz na [...] **dziesięć** lat.

Wcześniejsze regulacje, o których mowa w ust. 1, poddaje się regularnemu przeglądowi i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje.

Jeżeli charakterystyka ścieków innych niż bytowe, oczyszczalni ścieków komunalnych lub jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, znacząco się zmienia, specjalne zezwolenia poddaje się przeglądowi i dostosowuje do tych zmian.

Artykuł 15

Ponowne wykorzystanie wody i zrzuty ścieków komunalnych

1. Państwa członkowskie [...] wspierają, w **stosownych przypadkach**, ponowne wykorzystanie oczyszczonych ścieków z [...] oczyszczalni ścieków komunalnych. Jeżeli oczyszczone ścieki **komunalne** są ponownie wykorzystywane do nawadniania w rolnictwie, muszą one spełniać wymogi ustanowione na mocy rozporządzenia (UE) 2020/741.

Jeżeli oczyszczone ścieki komunalne są ponownie wykorzystywane do nawadniania w rolnictwie, państwa członkowskie mogą odstąpić od wymogów dotyczących oczyszczania trzeciego stopnia określonych w tabeli 2 w załączniku I w odniesieniu do frakcji oczyszczonych ścieków komunalnych, która jest przeznaczona wyłącznie do ponownego wykorzystania do nawadniania w rolnictwie, jeżeli można wykazać wszystkie poniższe elementy:

- a) **zawartość składników odżywczych we frakcji ponownie wykorzystanej nie przekracza zapotrzebowania upraw, których to dotyczy; oraz**
 - b) **nie występuje ryzyko dla środowiska, w szczególności w odniesieniu do eutrofizacji wód w tej samej zlewni i nie występuje ryzyko dla zdrowia ludzkiego, w szczególności w odniesieniu do organizmów chorobotwórczych, oraz**
 - c) **oczyszczalnia posiada wystarczającą zdolność, aby oczyszczać lub magazynować ścieki komunalne, tak by uniknąć zrzutu do wód, do których odprowadzane są ścieki, jeżeli ten zrzut nie spełnia wymogów określonych w części B i w tabeli 2 w załączniku I, zgodnie z metodami kontroli określonymi w części B załącznika I.**
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby **co najmniej wszystkie** zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych o **RLM wynoszącej co najmniej 1 250** podlegały **wcześniejszym regulacjom i/lub** specjalnemu zezwoleniu. Takie **przepisy i/lub** takie zezwolenia muszą zapewniać spełnienie wymogów określonych w części B załącznika I.

3. **Wcześniejsze regulacje i/lub** specjalne zezwolenia, o których mowa w ust. 2, poddaje się przeglądowi co najmniej raz na [...] **dziesięć lat** i, jeśli zajdzie taka potrzeba, dostosowuje się je. w przypadkach gdy właściwości doprowadzanych ścieków innych niż bytowe lub zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych lub jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, ulegają znacznej zmianie, postanowienia specjalnych zezwoleń aktualizuje się, aby zapewnić, by wymogi określone w części B załącznika I pozostały spełnione.
4. Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki w celu dostosowania swojej infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych w odpowiedzi na zwiększone ładunki zanieczyszczeń ścieków bytowych, co w razie potrzeby obejmuje budowę nowej infrastruktury. W ten sposób uznaje się, że państwa członkowskie spełniają cele środowiskowe określone w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE, jeżeli spełnione są wszystkie następujące warunki:
- a) **budowa lub rozbudowa oczyszczalni ścieków komunalnych niezbędne do oczyszczania ścieków bytowych o zwiększonym ładunku zanieczyszczeń lub w inny sposób nieoczyszczonych wymagają uprzedniego zezwolenia zgodnie z niniejszą dyrektywą;**
 - b) **korzyści, jakie przynosi oczyszczalnia ścieków komunalnych, o której mowa w lit. a), nie mogą ze względów technicznych lub z powodu nieproporcjonalnych kosztów zostać osiągnięte innymi środkami, przy uwzględnieniu alternatywnych punktów zrzutu dla oczyszczalni ścieków komunalnych, które to środki przyczyniałyby się do osiągnięcia celów środowiskowych określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE;**

- c) **podjęto wszystkie technicznie wykonalne środki łagodzące w celu zminimalizowania negatywnego wpływu danej oczyszczalni ścieków komunalnych na jednolite części wód, do których realizuje zrzuty, w tym, jeżeli jest to wymagane, bardziej rygorystyczne wymogi dotyczące oczyszczania niż te stosowane przed zwiększeniem ładunku ścieków bytowych, mające na celu spełnienie wymogów dyrektyw, o których mowa w części B pkt 6 w załączniku I;**
- d) **wszystkie technicznie wykonalne środki łagodzące zostały podjęte w celu zminimalizowania negatywnego wpływu innych rodzajów działalności powodujących podobną presję na te same jednolite części wód.**

Jeżeli to, że nie można uniknąć pogorszenia lub nieosiągnięcia celów określonych w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE w jednolitej części wód powierzchniowych, wynika z zezwolenia określonego w lit. a), przedmiotowe zezwolenia, o których mowa w lit. a), zostają konkretnie wyszczególnione, a wspomniane wyżej warunki wyjaśnione w planach gospodarowania wodami w dorzeczu wymaganych na podstawie art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.

Artykuł 16

Ulegające biodegradacji ścieki inne niż bytowe

1. **Państwa członkowskie ustanawiają wymogi dotyczące odprowadzania ulegających biodegradacji ścieków innych niż bytowe, które to wymogi są odpowiednie do charakteru danego przemysłu i zapewniają co najmniej taki sam poziom ochrony środowiska jak wymogi określone w części B załącznika I.**

2. Wymogi, o których mowa w ust. 1 **niniejszego artykułu**, stosuje się w przypadku spełnienia następujących warunków:

- (a) ścieki pochodzą z zakładów oczyszczających ładunek odpowiadający RLM wynoszącej co najmniej 4 000, które należą do sektorów przemysłowych wyszczególnionych w załączniku IV i które nie prowadzą żadnego z rodzajów działalności wyszczególnionych w załączniku I do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE⁴³;
- (b) ścieki nie trafiają do oczyszczalni ścieków komunalnych przed ich zrzuceniem do wód, do których odprowadzane są ścieki („zrzut bezpośredni”).

Artykuł 17

Nadzór nad ściekami komunalnymi

1. [...]

⁴³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola) (Dz.U. L 334 z 17.12.2010, s. 17).

1. [...] Państwa członkowskie ustanawiają krajowy system [...] współpracy i koordynacji między właściwymi organami odpowiedzialnymi za zdrowie publiczne a właściwymi organami odpowiedzialnymi za oczyszczanie ścieków komunalnych w odniesieniu do:
- (a) określania [...] **odpowiednich** parametrów zdrowia publicznego [...], które mają być monitorowane co najmniej przy wlotach [...] **oczyszczalni ścieków komunalnych; dotyczy to parametrów, z uwzględnieniem na przykład takich jak te wymienione w poniższym wykazie:**
 - (i) **wirus SARS-CoV-2 i jego warianty;**
 - (ii) **poliowirus;**
 - (iii) **wirus grypy;**
 - (iv) **nowo pojawiające się patogeny;**
 - (v) **wszelkie inne parametry zdrowia publicznego, które właściwe organy państw członkowskich uznają za na tyle istotne, aby poddać je monitorowaniu;**
 - (b) ustalania lokalizacji i częstotliwości pobierania i analizy próbek ścieków komunalnych dla każdego parametru zdrowia publicznego określonego zgodnie z **lit. a)** [...], a **zatem w odniesieniu do** dostępnych danych dotyczących zdrowia i potrzeb w zakresie danych dotyczących zdrowia publicznego oraz, w stosownych przypadkach, lokalnych sytuacji epidemiologicznych;
 - (c) organizacji odpowiedniego i terminowego przekazywania wyników monitorowania właściwym organom odpowiedzialnym za zdrowie publiczne oraz platformom unijnym, jeżeli takie platformy są dostępne, **oraz zgodnie z mającym zastosowanie prawem dotyczącym ochrony danych osobowych.**

[...] 2. Jeżeli właściwy organ odpowiedzialny za zdrowie publiczne w danym państwie członkowskim ogłosi stan zagrożenia zdrowia publicznego, [...] w ściekach komunalnych pochodzących z [...] reprezentatywnych próbek populacji krajowej monitoruje się odpowiednie parametry zdrowia publicznego, w **zakresie, w jakim substancje, do których odnoszą się te parametry zdrowotne, są znajdowane w ściekach komunalnych.** [...] Monitorowanie to kontynuuje się do czasu ogłoszenia przez [...] właściwy organ zakończenia stanu zagrożenia zdrowia publicznego **lub przez dłuższy okres, jeżeli ten sam właściwy organ uzna to za przydatne do innych celów.**

W celu ustalenia, czy występuje stan zagrożenia zdrowia publicznego, właściwy organ [...] **uwzględnia decyzje Komisji przyjęte na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371⁴⁴, oceny Europejskiego Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób, decyzje Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) podjęte zgodnie z Międzynarodowymi przepisami zdrowotnymi [...]⁴⁵.**

[...]3. W przypadku aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000 państwa członkowskie do dnia **[Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień trzeciego roku od daty przyjęcia aktu wykonawczego, o którym mowa w następnym akapicie]** zapewniają, aby oporność na środki przeciwdrobnoustrojowe [...] w ściekach komunalnych była monitorowana. [...] [...].

⁴⁴ **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/2371 z dnia 23 listopada 2022 r. w sprawie poważnych transgranicznych zagrożeń zdrowia oraz uchylenia decyzji nr 1082/2013/UE. (Dz.U. L 314 z 6.12.2022, s. 26).**

⁴⁵ [...]

Do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień drugiego roku od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] Komisja przyjmuje akty wykonawcze zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 28 **ust. 2**, w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie **minimalnej częstotliwości pobierania próbek i zharmonizowanej metodyki pomiaru oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe w ściekach komunalnych**.

- [...] **4.** Sprawozdawczość w zakresie wyników monitorowania, o którym mowa w niniejszym artykule, prowadzi się zgodnie z art. 22 ust. 1 lit. g).

Artykuł 18

Ocena ryzyka i zarządzanie ryzykiem

1. Do dnia [...] **31 grudnia 2027 r.** państwa członkowskie identyfikują i **oceniają** zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzkiego powodowane przez zrzuty ścieków komunalnych oraz co najmniej zagrożenia związane z:

- a) jakością jednolitych części wód wykorzystywanych do poboru wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, zdefiniowanej w art. 2 pkt 1 dyrektywy (UE) 2020/2184;
- b) jakością wody w kąpieliskach objętej zakresem dyrektywy 2006/7/WE;

[...]

- [...] c) jakością jednolitych części wód, w których prowadzona jest działalność w zakresie akwakultury zdefiniowanej w art. 4 pkt 25 rozporządzenia (UE) nr 1380/2013.

- d) **ze stanem przyjmującej jednolitej części wód podziemnych zdefiniowanych w art. 2 dyrektywy 2000/60/WE, jak również z innym celem środowiskowym określonym w art. 4 tej samej dyrektywy dla przyjmującej jednolitej części wód podziemnych;**

- e) **ze stanem przyjmującej jednolitej części wód powierzchniowych zdefiniowanych w art. 2 dyrektywy 2000/60/WE, jak również z wszelkimi innymi celami środowiskowymi określonymi w art. 4 tej samej dyrektywy dla przyjmującej jednolitej części wód powierzchniowych.**

2. W przypadku gdy zgodnie z ust. 1 zidentyfikowano zagrożenia, państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zaradzenia tym zagrożeniom, obejmujące w stosownych przypadkach następujące działania:

- aa) **podejmowanie dodatkowych środków w celu zapobiegania zanieczyszczeniom u źródła i ograniczania ich w ramach uzupełnienia środków, o których mowa w art. 14 ust. 2;**

- a) utworzenie systemów zbierania zgodnie z art. 3 dla aglomeracji o RLM poniżej [...] **1 250;**
- b) stosowanie oczyszczania wtórnego zgodnie z art. 6 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej [...] **1 250;**
- c) stosowanie oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z art. 7 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej 10 000;
- d) stosowanie oczyszczania czwartego stopnia zgodnie z art. 8 do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM poniżej 10 000;
- e) sporządzenie planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi zgodnie z art. 5 dla aglomeracji o RLM poniżej 10 000 oraz przyjęcie środków, o których mowa w załączniku V;
- f) stosowanie bardziej rygorystycznych wymogów dotyczących oczyszczania zebranych ścieków komunalnych niż wymogi określone w [...] **części B załącznika [...] 1.**

3. Identyfikację zagrożeń przeprowadzoną zgodnie z ust. 1 niniejszego artykułu poddaje się przeglądowi co [...] **sześć lat i dostosowuje do czasu przeglądu planów gospodarowania wodami w dorzeczu opracowanych na mocy dyrektywy 2000/60/WE, począwszy od dnia 31 grudnia 2033 r.** Podsumowanie zidentyfikowanych zagrożeń wraz z opisem środków przyjętych zgodnie z ust. 2 niniejszego artykułu włącza się **do odpowiednich planów gospodarowania wodami w dorzeczu oraz** krajowych programów wdrażania, o których mowa w art. 23, i przekazuje się je Komisji na jej wniosek.

Artykuł 19

Dostęp do systemu sanitacyjnego

Bez uszczerbku dla zasad pomocniczości i proporcjonalności, przy uwzględnieniu perspektyw lokalnych, regionalnych i kulturowych oraz stanu systemu sanitacyjnego państwa członkowskie wprowadzają wszelkie niezbędne środki, aby poprawić powszechny dostęp do systemu sanitacyjnego, zwłaszcza dla grup szczególnie narażonych i zmarginalizowanych.

W tym celu państwa członkowskie do dnia [...] **12 stycznia 2029 r.:**

- a) identyfikują [...] osoby, w tym również szczególnie narażone i zmarginalizowane grupy, pozbawione dostępu lub o ograniczonym dostępie do urządzeń sanitarnych, oraz ustalają przyczyny takiego braku dostępu;
- b) oceniają możliwości poprawy dostępu do urządzeń sanitarnych dla [...] **takich osób;**
- c) w odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 sprzyjają tworzeniu wystarczającej liczby urządzeń sanitarnych w przestrzeni publicznej, dostępnych bezpłatnie oraz – w szczególności dla kobiet – bezpiecznych, **oraz zapewniają rozpowszechnienie informacji na ten temat wśród ogółu społeczeństwa.**

Artykuł 20

Osad i odzysk zasobów

1. Państwa członkowskie wprowadzają niezbędne środki w celu zapewnienia, aby ścieżki gospodarowania osadami były zgodne z hierarchią postępowania z odpadami przewidzianą w art. 4 dyrektywy 2008/98/WE. Ścieżki te mają na celu zmaksymalizowanie działań w zakresie zapobiegania powstawaniu osadów oraz w zakresie **przygotowania do** ponownego użycia, [...] recyklingu i **innego odzysku** zasobów, a także minimalizowania niekorzystnych skutków dla środowiska.
2. Komisja jest uprawniona do przyjmowania [...] aktów **wykonawczych** [...] w celu **zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez określenie** minimalnych współczynników ponownego użycia i recyklingu w odniesieniu do fosforu [...] w osadach i w **ściekach komunalnych wykorzystywanych ponownie nie na zasadzie odstępstwa na podstawie art. 15. ust. 1, z uwzględnieniem** dostępnych technologii odzyskiwania fosforu [...], **potrzebnych do tego zasobów i rentowności takiego odzyskiwania.** [...]. **Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.**

Artykuł 21

Monitorowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy, **odpowiednie podmioty lub operatorzy oczyszczalni ścieków komunalnych** monitorowali:
 - a) zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych [...] w celu zweryfikowania zgodności z wymaganiami **części B** załącznika I, zgodnie z metodami monitorowania i oceny wyników ustanowionymi w części D załącznika I **oraz** [...] [...] z **ujęciem** ładunków i stężenia parametrów wymienionych w części B załącznika I;

- b) ilości, skład i miejsce przeznaczenia osadu, **z uwzględnieniem wymogów dyrektywy 86/278/EWG w odniesieniu do osadów, które mają być wykorzystywane w rolnictwie;**
 - c) [...] **w przypadku zastosowania odstępstwa na podstawie art. 15 ust. 1 ilości ścieków komunalnych ponownie wykorzystanych w rolnictwie – rocznie i miesięcznie – podlegających odstępstwu, o którym mowa w art. 15 ust. 1; zawartość składników odżywczych we frakcji ponownie wykorzystanej do nawadniania w rolnictwie i okres, podczas którego ta frakcja jest ponownie wykorzystywana, w porównaniu z miesięcznym zapotrzebowaniem na wodę i składniki odżywcze upraw, w których ponownie wykorzystuje się te ścieki komunalne;**
 - d) gazy cieplarniane [...]: **CO₂, N₂O, CH₄ emitowane przez oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej [...] 10 000 RLM, w stosownych przypadkach z zastosowaniem analiz, obliczeń i modelowania;**
 - e) **energię zużytą i wyprodukowaną przez oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM.**
2. W odniesieniu do wszystkich aglomeracji [...], o których mowa w art. 5 ust. 1 i 3, państwa członkowskie zapewniają, aby właściwe organy [...] [...] [...], **odpowiednie podmioty lub operatorzy systemów zbierania prowadzili w odpowiednich punktach oparty na reprezentatywnych próbkach monitoring przelewów z kanalizacji do jednolitych części wód oraz zrzutów odpływów komunalnych z oddzielnych systemów, w celu oszacowania stężeń i ładunków parametrów wymienionych w tabeli 1 załącznika I, a w stosownych przypadkach w tabeli 2, a także zawartości mikrodrobin plastiku i określonych zanieczyszczeń. Jeśli uznają to za stosowne, państwa członkowskie mogą wykorzystać wyniki tego monitorowania do modelowania.**

3. W odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 [...] państwa członkowskie **zapewniają, aby właściwe organy, odpowiednie podmioty lub operatorzy oczyszczalni ścieków komunalnych monitorowali**, przy wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych, stężenie i ładunki w ściekach komunalnych następujących elementów:
- a) **zanieczyszczeń, których obecność zakłada się w ściekach komunalnych**, wymienionych w:
 - (i) załącznikach VIII i X do dyrektywy 2000/60/WE, załączniku I do dyrektywy 2008/105/WE, załączniku I do dyrektywy 2006/118/WE i części B załącznika II do dyrektywy 2006/118/WE;
 - (ii) załączniku do decyzji nr 2455/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁶;
 - (iii) załączniku II do rozporządzenia (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady⁴⁷;
 - (iv) załącznikach I i II do dyrektywy 86/278/EWG;
 - b) parametrów wymienionych w części B załącznika III do dyrektywy (UE) 2020/2184, w przypadku gdy ścieki komunalne są odprowadzane na obszar zasilania, o którym mowa w art. 8 tej dyrektywy;
 - c) obecności mikrodrobin plastiku.

Zanieczyszczenia wymienione w lit. a) i b) mogą zostać wyłączone z monitorowania na podstawie niniejszego ustępu, o ile można wykazać, między innymi na podstawie wyników monitorowania, że nie występują one w ściekach komunalnych.

⁴⁶ Decyzja nr 2455/2001/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 listopada 2001 r. ustanawiająca wykaz priorytetowych substancji w dziedzinie polityki wodnej oraz zmieniająca dyrektywę 2000/60/WE (Dz.U. L 331 z 15.12.2001, s. 1).

⁴⁷ Rozporządzenie (WE) nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń i zmieniające dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz.U. L 33 z 4.2.2006, s. 1).

W odniesieniu do wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 państwa członkowskie zapewniają, **aby właściwe organy, odpowiednie podmioty lub operatorzy oczyszczalni ścieków** w stosownych przypadkach monitorowali obecność mikrodrobin plastiku w osadzie, **zwłaszcza gdy osady są ponownie wykorzystywane w rolnictwie.**

4. Monitorowanie, o którym mowa w [...] [...] ustępie [...] **3**, przeprowadza się z następującymi częstotliwościami:

- a) co najmniej dwie próbki rocznie, przy czym maksymalny okres między pobraniem próbek wynosi [...] **7** miesięcy, dla aglomeracji o RLM wynoszącej **co najmniej [...] 150 000;**
- b) co najmniej jedna próbka co [...] **dwa** lata w przypadku aglomeracji o RLM od 10 000 do [...] **150 000 RLM.**

Ta częstotliwość monitorowania może zostać zmniejszona o połowę w kolejnych latach, jeśli wyniki monitorowania zanieczyszczeń, o których mowa w ust. 3, w ciągu pierwszych trzech kolejnych lat monitorowania nie przekraczają środowiskowych norm jakości określonych w dyrektywie 2008/105/WE. Częstotliwość monitorowania należy poddawać przeglądowi co najmniej raz w roku.

5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych [...] w celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie metodyki pomiaru **emisji gazów cieplarnianych z oczyszczalni ścieków komunalnych i obecności mikrodrobin plastiku w ściekach komunalnych i osadzie – o których mowa w niniejszym artykule.** **Komisja zapewnia te metodyki do [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = 24 miesiące od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy] zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.**

Artykuł 22

Informacje o monitorowaniu wdrażania

1. Państwa członkowskie, wspomagane przez Europejską Agencję Środowiska (EEA):
 - a) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje zgromadzone zgodnie z art. 21, w tym informacje dotyczące parametrów, o których mowa w art. 21 ust. 1 lit. a), oraz wyniki badań w odniesieniu do ustanowionych w części D załącznika I kryteriów spełnienia lub niespełnienia wymogów, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - b) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych określających odsetek ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych zgodnie z art. 3, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - c) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat **wdrożenia** [...] art. 4 ust. [...] **5** oraz na temat odsetka ładunku ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM powyżej 2 000, które są oczyszczane w pojedynczych systemach, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
 - d) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat liczby zgromadzonych próbek oraz liczby próbek pobranych zgodnie z częścią D załącznika I, które nie spełniły wymogów;
 - e) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat emisji gazów cieplarnianych z podziałem na poszczególne gazy oraz na temat całkowitej zużytej energii i energii odnawialnej wytwarzanej przez każdą oczyszczalnię ścieków komunalnych oczyszczającą ładunek odpowiadający RLM wynoszącej co najmniej 10 000, a także na temat obliczenia procentowego wskaźnika osiągnięcia celów określonych w art. 11 ust. 2, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;

- f) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat środków wprowadzonych zgodnie z pkt 3 załącznika V, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
- g) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający wyniki monitorowania, o których mowa w art. 17 ust. 1 i [...] **3**, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych;
- h) do dnia 31 grudnia [...] **2030** r. tworzą zbiór danych zawierający wykaz obszarów uznanych za wrażliwe na eutrofizację [...], a następnie aktualizują ten zbiór danych [...] **zgodnie z art. 7 ust. 2**;
- i [...]) do dnia 31 grudnia 2030 r. tworzą zbiór danych zawierający wykaz obszarów określonych jako obszary, na których stężenie lub nagromadzenie mikrozanieczyszczeń stanowi zagrożenie dla zdrowia ludzkiego lub dla środowiska [...], a następnie aktualizują ten zbiór danych [...] **zgodnie z art. 8 ust. 2**;
- j) do dnia 12 stycznia 2029 r. tworzą zbiór danych zawierający informacje na temat środków wprowadzonych w celu poprawy dostępu do systemu sanitacyjnego zgodnie z art. 19, w tym informacje na temat odsetka ludności w tych państwach, która ma dostęp do systemu sanitacyjnego, a następnie aktualizują ten zbiór danych co 6 lat;
- k) **do dnia 31 grudnia 2030 r. tworzą zbiór danych zawierający wyniki monitorowania, o którym mowa w art. 21 ust. 1 lit. c), z porównaniem do miesięcznego zapotrzebowania na wodę i składniki odżywcze upraw, dla których ponownie wykorzystuje się oczyszczone ścieki komunalne, o czym mowa w art. 15. ust. 1, a następnie corocznie aktualizują ten zbiór danych.**

2. Państwa członkowskie zapewniają Komisji i EEA [...] dostęp do zbiorów danych, o których mowa w ust. 1.
3. Informacje ze sprawozdań przekazywanych przez państwa członkowskie zgodnie z art. 5 rozporządzenia (WE) nr 166/2006 uwzględnia się do celów sprawozdawczości **dotyczącej zanieczyszczeń związanych ze ściekami komunalnymi** wymaganej na mocy niniejszego artykułu.

W odniesieniu do informacji, o których mowa w ust. 1, EEA zapewnia społeczeństwu dostęp do odpowiednich danych za pośrednictwem Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń ustanowionego na mocy rozporządzenia (WE) nr 166/2006.

4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych określających format informacji, które mają być przekazywane zgodnie z ust. 1. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2. **Komisja zapewnia ten format do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień pierwszego roku po dacie wejścia w życie niniejszej dyrektywy].**

Artykuł 23

Krajowy program wdrażania

1. Do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień [...]] **trzydziestego piątego** miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. państwa członkowskie ustanawiają krajowe programy wdrażania niniejszej dyrektywy.

Programy te obejmują:

- a) ocenę poziomu wdrożenia art. 3–8;
- b) określenie i zaplanowanie inwestycji wymaganych do wdrożenia niniejszej dyrektywy w odniesieniu do każdej aglomeracji, w tym orientacyjne szacunki finansowe i ustalenie priorytetowej kolejności tych inwestycji w zależności od wielkości aglomeracji i **skali** wpływu nieoczyszczonych ścieków komunalnych na środowisko **oraz powiązanych zagrożeń dla środowiska lub zdrowia ludzkiego;**

- c) oszacowanie inwestycji niezbędnych do odnowienia, **zmodernizowania lub wymiany** istniejącej infrastruktury oczyszczania ścieków komunalnych, w tym systemów zbierania, w oparciu o ich [...] **stan techniczny i eksploatacyjny** oraz stawkę amortyzacji;
 - d) określenie lub przynajmniej orientacyjne wskazanie potencjalnych źródeł finansowania publicznego, jeżeli jest ono konieczne do uzupełnienia opłat pobieranych od użytkowników.
2. Do dnia... [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień [...] **czterdziestego** miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. państwa członkowskie przedkładają Komisji swoje krajowe programy wdrażania, z wyjątkiem przypadków, w których na podstawie wyników monitorowania, o których mowa w art. 21, państwa członkowskie wykażą, że spełniają wymogi art. 3–8.
3. Państwa członkowskie aktualizują swoje krajowe programy wdrażania co najmniej raz na [...] **6 lat**. Państwa członkowskie przedkładają je Komisji do dnia 31 grudnia, chyba że mogą wykazać, iż spełniają wymogi art. 3–8.
4. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów wykonawczych ustanawiających metody i formaty przedkładania krajowych programów wdrażania. Te akty wykonawcze przyjmuje się **do [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień szóstego miesiąca od daty wejścia w życie niniejszej dyrektywy]** zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.
5. **Państwa członkowskie mogą przewidzieć w swoich pierwszych krajowych programach wdrażania przedłużenie o maksymalnie sześć lat następujących terminów:**
- a) **terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub w art. 6 ust. 2, pod warunkiem, że:**
 - (i) **na dzień [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy]**
 - **mniej niż 50 % tych aglomeracji jest wyposażonych w systemy zbierania, a zrzuty z nich nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium, zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1, lub**

- mniej niż 50 % ładunku ścieków komunalnych z tych aglomeracji jest zbierane w systemach zbierania, a zrzuty z nich nie podlegają oczyszczaniu wtórnemu na ich terytorium zgodnie z załącznikiem I część B i tabela 1,

(ii) krajowy program wdrażania określa:

- liczbę aglomeracji o RLM wynoszącej między 1 250 a 2 000, w których na dzień [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. brakuje kompletnego systemu zbierania i oczyszczania wtórnego; oraz
- plan wyszczególniający inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnej zgodności w odniesieniu do tych aglomeracji w przedłużonych terminach; oraz
- techniczne lub ekonomiczne powody uzasadniające przedłużenie terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub art. 6 ust. 2.

Państwa członkowskie, które przystąpiły do Unii w 2004 r., mogą przewidzieć w swoich pierwszych krajowych programach wdrażania przedłużenie o maksymalnie 8 lat terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub art. 6 ust. 2, jeżeli spełnione są wszystkie warunki określone w lit. a).

Państwa członkowskie, które przystąpiły do Unii po 2006 r., mogą przewidzieć w swoich pierwszych krajowych programach wdrażania przedłużenie o maksymalnie 12 lat terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub art. 6 ust. 2, jeżeli spełnione są wszystkie warunki określone w lit. a).

Państwa członkowskie w swoich pierwszych krajowych programach wdrażania mogą przewidzieć przedłużenie o maksymalnie 8 lat terminów, o których mowa w art. 3 ust. 2 i/lub art. 6 ust. 2, w odniesieniu do aglomeracji, w przypadku których można wykazać, że wprowadzenie wymaganej infrastruktury jest szczególnie trudne ze względu na konieczność zachowania dziedzictwa kulturowego. Krajowy program wdrażania zawiera wykaz tych aglomeracji wraz z uzasadnieniem danego odstępstwa oraz harmonogram ukończenia wymaganej infrastruktury w tych aglomeracjach.

- b) terminów w odniesieniu do aglomeracji, o których mowa w art. 7 ust. 3, pod warunkiem że:
- (i) co najmniej 50 % tych aglomeracji nie stosuje oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie Rady 91/271/EWG lub nie spełnia wymogów tabeli 2 na dzień [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy]; oraz
 - (ii) krajowy program wdrażania określa:
 - liczbę aglomeracji, o których mowa w art. 7 ust. 3 i w których brakuje oczyszczania trzeciego stopnia zgodnie z wymogami określonymi w dyrektywie Rady 91/271/EWG na dzień [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = dzień wejścia w życie niniejszej dyrektywy] oraz
 - plan wyszczególniający inwestycje niezbędne do osiągnięcia pełnej zgodności w odniesieniu do tych aglomeracji w przedłużonych terminach; oraz
 - techniczne lub ekonomiczne powody uzasadniające przedłużenie terminów, o których mowa w art. 7 ust. 3.

Przedłużenia tych terminów mają zastosowanie tylko wtedy, gdy spełnione są warunki, o których mowa w akapicie pierwszym. Jeśli warunki te nie są spełnione, Komisja powiadamia o tym państwa członkowskie do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień szóstego miesiąca po terminie, o którym mowa w art. 23 ust. 2].

Artykuł 24

Informowanie społeczeństwa

1. Państwa członkowskie zapewniają społeczeństwu dostęp do odpowiednich i aktualnych informacji na temat zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych – w internecie, w sposób przyjazny dla użytkownika i dostosowany do potrzeb, [...] **dla każdej aglomeracji o RLM powyżej 1 250 lub dla każdego odpowiedniego obszaru administracyjnego**. Informacje te obejmują co najmniej dane wymienione w załączniku VI.

Informacje, o których mowa w ust. 1, przekazuje się również w inny sposób na uzasadniony wniosek.

2. Ponadto tam, **gdzie koszty są odzyskiwane w całości lub częściowo za pomocą systemu opłat taryfowych za wodę**, państwa członkowskie zapewniają, aby wszystkie [...] **gospodarstwa domowe w aglomeracjach o RLM powyżej 10 000, oraz w miarę możliwości w aglomeracjach o RLM powyżej 1 250** podłączone do systemów zbierania otrzymywały regularnie – co najmniej raz w roku, w najbardziej odpowiedniej i **łatwo dostępnej formie**, [...] na przykład na fakturze lub za pośrednictwem **środków cyfrowych takich jak** inteligentne aplikacje **lub strony internetowe**, bez konieczności zwracania się o takie informacje – następujące informacje:
- a) informacje na temat zgodności zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych z art. 3, 4, 6, 7 i 8, w tym porównanie rzeczywistych uwolnień zanieczyszczeń do wód, do których odprowadzane są ścieki, z wartościami dopuszczalnymi określonymi w tabelach 1, 2 i 3 załącznika I;
 - b) objętość lub szacunkową objętość ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych rocznie lub w okresie rozliczeniowym przypadającą na gospodarstwo domowe lub podłączoną jednostkę w metrach sześciennych, wraz z tendencjami [...] oraz ceną zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych dla **takiego** gospodarstwa domowego (kosztem za litr i metr sześcienny);
 - c) porównanie rocznej ilości [...] ścieków komunalnych zbieranych i oczyszczanych w ciągu roku z danego gospodarstwa domowego ze wskazaniem średniej ilości przypadającej na gospodarstwo domowe w danej aglomeracji;
 - d) link do treści w internecie, o których mowa w ust. 1.

W przypadku gdy informacje dotyczące indywidualnego wykorzystania nie są dostępne, informacje określone w lit. a)–d) przedstawia się na poziomie aglomeracji w sposób przyjazny dla użytkownika za pośrednictwem strony internetowej lub inteligentnej aplikacji.

3. Komisja może przyjmować akty delegowane zgodnie z procedurą określoną w art. 27 w celu zmiany ust. 2 **niniejszego artykułu** i załącznika VI poprzez aktualizację informacji, które mają być podawane do wiadomości publicznej w internecie oraz [...] **gospodarstwom domowym** podłączonym do systemów zbierania, w celu dostosowania tych wymogów do postępu technicznego i dostępności danych w terenie.

4. Komisja może przyjmować akty wykonawcze określające format i metody przedstawiania informacji, które mają być przekazywane zgodnie z ust. 1 i 2. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 28 ust. 2.

Artykuł 25

Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zgodnie z odnośnym krajowym systemem prawnym członkowie zainteresowanej społeczności mieli dostęp do procedury odwoławczej przed sądem lub innym niezależnym i bezstronnym organem ustanowionym na mocy prawa, w celu zakwestionowania materialnej lub proceduralnej legalności decyzji, działań lub zaniechań podlegających przepisom art. 6, 7 i 8 niniejszej dyrektywy, jeżeli spełniony jest co najmniej jeden z następujących warunków:
 - a) mają wystarczający interes;
 - b) powołują się na naruszenie prawa, w przypadku gdy przepisy postępowania administracyjnego państwa członkowskiego wymagają tego jako warunku koniecznego.

Udział w procedurze odwoławczej nie jest uwarunkowany rolą, jaką zainteresowany członek społeczności odegrał na etapie partycypacyjnym procedur podejmowania decyzji na podstawie niniejszej dyrektywy.

Procedura odwoławcza musi być bezstronna, oparta na zasadzie równości, terminowa i niedyskryminacyjna ze względu na koszty oraz musi przewidywać odpowiednie i skuteczne mechanizmy dochodzenia roszczeń, w tym w stosownych przypadkach nakazy sądowe.

2. Państwa członkowskie określają, na jakim etapie można odwoływać się od decyzji, działań lub zaniechań, o których mowa w ust. 1.

Artykuł 26

Odszkodowanie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby w przypadku wystąpienia szkód dla zdrowia ludzkiego w wyniku naruszenia środków krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy osoby poszkodowane miały prawo dochodzenia i uzyskania odszkodowania od odpowiednich osób fizycznych lub prawnych **zgodnie z prawem krajowym**. [...]
- 2.[...]2. Państwa członkowskie zapewniają, aby krajowe przepisy i procedury dotyczące dochodzenia odszkodowania były opracowane i stosowane w taki sposób, aby nie uniemożliwiały lub nadmiernie nie utrudniały korzystania z prawa do odszkodowania za szkody spowodowane naruszeniem na podstawie ust. 1.
4. [...]
- [...]3. Państwa członkowskie [...] **mogą ustanowić** terminy przedawnienia dotyczące wnoszenia powództw o odszkodowanie, o którym mowa ust. 1 [...]. Bieg takich terminów nie rozpoczyna się, dopóki nie ustanie naruszenie, a osoba dochodząca odszkodowania nie dowie się, że poniosła szkodę w wyniku naruszenia zgodnie z ust. 1 **lub nie będzie można w rozsądny sposób przyjąć, że uzyskała ona taką wiedzę**.

Artykuł 27

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art.[...] [...] art. 7 ust. 4, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3 [...] i art. 24 ust. 3, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę przypadającą w dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem okresu pięciu lat. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem każdego okresu.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. [...] [...] art. 7 ust. 4, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3 [...] i art. 24 ust. 3, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. [...] [...] art. 7 ust. 4, art. 8 ust. 5, art. 14 ust. 3 [...] lub art. 24 ust. 3 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 28

Komitet

1. Komisję wspomaga komitet ds. dostosowania do postępu naukowo-technicznego i wdrożenia dyrektywy dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych **ustanowiony dyrektywą 91/271/EWG. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.**
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 29

Kary

1. **Bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich wynikających z dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/99/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie ochrony środowiska poprzez prawo karne** państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące kar mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy i wprowadzają wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonywania. Przewidziane kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. [...]

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby kary ustanowione na podstawie niniejszego artykułu należycie uwzględniały, w stosownych przypadkach, następujące elementy:
- a) charakter, wagę i skalę [...] **naruszenia**;
 - [...] [...] **b)** populację lub środowisko, na którą lub na które **naruszenie** wpłynęło, mając na uwadze wpływ naruszenia na osiągnięcie celu, jakim jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska;
 - c) powtarzalny lub jednostkowy charakter naruszenia.**
3. Państwa członkowskie bez zbędnej zwłoki powiadamiają Komisję o przepisach i środkach, o których mowa w ust. 1, a także o wszelkich późniejszych zmianach, które ich dotyczą.

Artykuł 30

Ocena

1. Do dnia 31 grudnia [...] **2035** r. i do dnia 31 grudnia [...] **2041** r. Komisja przeprowadza ocenę niniejszej dyrektywy w oparciu w szczególności o następujące elementy:
- a) doświadczenie zdobyte w ramach wdrażania niniejszej dyrektywy;
 - b) zbiory danych, o których mowa w art. 22 ust. 1;
 - c) odpowiednie dane naukowe, analityczne i epidemiologiczne, w tym wyniki projektów badawczych finansowanych przez Unię;
 - d) zalecenia WHO, o ile są dostępne;

- e) [...] **analizę** ewentualnej potrzeby dostosowania wykazu produktów, które mają być objęte rozszerzoną odpowiedzialnością producenta, do ewolucji asortymentu produktów wprowadzanych do obrotu, poszerzoną wiedzę na temat obecności mikrozanieczyszczeń w ściekach, [...] ich wpływu na zdrowie publiczne i środowisko, [...] dane wynikające z nowych obowiązków w zakresie monitorowania mikrozanieczyszczeń przy wlotach i wylotach oczyszczalni ścieków komunalnych **oraz analizę w zakresie potrzeby zmiany warunku uzasadniającego zwolnienie z rozszerzonej odpowiedzialności producenta, o którym to warunku mowa w art. 9 ust. 2 lit. a);**
- f) **ocenę celu neutralności energetycznej z myślą o przeanalizowaniu technicznej i ekonomicznej wykonalności osiągnięcia większej autonomii energetycznej sektora;**
- g) **ocenę możliwości pomiaru emisji gazów cieplarnianych z oczyszczalni ścieków komunalnych oraz możliwości określenia wymogów dotyczących rzeczywistych pomiarów w związku z monitorowaniem.**

Komisja przedstawia sprawozdanie zawierające główne wyniki oceny, o której mowa w akapicie pierwszym, Parlamentowi Europejskiemu, Radzie, Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu i Komitetowi Regionów.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji informacje niezbędne do przygotowania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1 akapit drugi.

Artykuł 31

Przegląd

Co pięć lat Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie z wdrożenia niniejszej dyrektywy, któremu towarzyszą, o ile Komisja uzna to za stosowne, odpowiednie wnioski ustawodawcze.

Artykuł 32

Uchylenie i przepisy przejściowe

1. Dyrektywa 91/271/WE, zmieniona aktami wymienionymi w części A załącznika VII do niniejszej dyrektywy, traci moc ze skutkiem od dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = pierwszy dzień [...] **trzydziestego pierwszego** miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r., bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego dyrektyw określonych w części B załącznika VII do niniejszej dyrektywy.
2. **W odniesieniu do Majotty** art. 3 ust. 1 i art. 6 ust. 1 stosuje się od dnia 31 grudnia [...] **2030 r.**, a art. 3 ust. 2 i art. 6 ust. 2 stosuje się od dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień piętnastego roku po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy]. [...].

Art. 3 ust. 1a i art. 4 ust. 1a dyrektywy Rady 91/271/EEG stosuje się nadal do dnia 30 grudnia 2030 r.

3. **Na zasadzie odstępstwa od ust. 1** [...] w odniesieniu do zrzutów ścieków komunalnych, które są oczyszczane przez oczyszczalnie ścieków komunalnych oczyszczające ładunek odpowiadający co najmniej **150 000 RLM**[...] i które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 1 do dnia 31 grudnia [...] **2035 r.**, art. 5 dyrektywy Rady 91/271/WE stosuje się nadal do dnia 31 grudnia [...] **2040 r.**

W odniesieniu do zrzutów ścieków komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej **co najmniej 10 000** [...] art. 5 dyrektywy Rady 91/271/WE stosuje się nadal: [...]

- a) **do dnia 31 grudnia 2033 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia** [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data wejścia w życie niniejszej dyrektywy];

- b) do dnia 31 grudnia 2039 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia 31 grudnia 2033 r.;
 - c) do dnia 31 grudnia 2045 r. dla aglomeracji, które nie muszą spełniać wymogów określonych w art. 7 ust. 3 do dnia 31 grudnia 2039 r. lub do późniejszej daty zgodnie z odstępstwem przewidzianym w art. 7 ust. 3 akapit drugi.
- 3a. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 w odniesieniu do oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 3b, wymogi określone w art. 5 dyrektywy Rady 91/271/EWG stosuje się nadal do dnia 31 grudnia 2040 r.
- 3b. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 od dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. art. 15 i 17 dyrektywy Rady 91/271/EWG oraz decyzja wykonawcza Komisji 2014/431/UE [2] mają zastosowanie do państw członkowskich do dnia 31 grudnia 2030 r.
4. Odesłania do uchylonej dyrektywy odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku [VIII].

Artykuł 33

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania art. [...] oraz załączników [...] [odesłanie do artykułów i załączników, które zostały zmienione pod względem merytorycznym w porównaniu z uchyloną dyrektywą] do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę przypadającą ostatniego dnia [...] **trzydziestego** miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r. Niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Przepisy te zawierają także wskazanie, że w istniejących przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odniesienia do dyrektywy uchylonej niniejszą dyrektywą odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy. Metody dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst podstawowych [...] **środków** prawa krajowego, przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 34

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Art. [...] oraz załączniki [...] [odesłanie do artykułów i załączników, które pozostają niezmienione w porównaniu z uchyloną dyrektywą] stosuje się od dnia [...] [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę przypadającą pierwszego dnia dwudziestego czwartego miesiąca po dniu wejścia w życie niniejszej dyrektywy] r.

Artykuł 35

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący / Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK [...] I. WYMAGANIA DOTYCZĄCE ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH

A. *SYSTEMY ZBIERANIA*

Systemy zbierania uwzględniają wymagania związane z oczyszczaniem ścieków.

Projektowanie, budowę i utrzymanie systemów zbierania przeprowadza się zgodnie z najlepszą wiedzą techniczną, bez powodowania nadmiernych kosztów, szczególnie w odniesieniu do:

- objętości i charakterystyki ścieków komunalnych,
- zapobiegania przeciekom ścieków,
- **zapobiegania napływania i infiltracji do systemów zbierania,**
- ograniczenia zanieczyszczenia wód, do których odprowadzane są ścieki, [...] powodowanego przez przelewy z **kanalizacji ogólnospływowej, z uwzględnieniem odpowiednich wymogów art. 5 i załącznika V.**

B. *ZRZUTY Z OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH DO WÓD, DO KTÓRYCH ODPROWADZANE SĄ ŚCIEKI*

1. Oczyszczalnie ścieków komunalnych są tak zaprojektowane lub zmodernizowane, aby reprezentatywne próbki dopływających ścieków i ścieków oczyszczonych można było uzyskiwać przed zrzutem do wód, do których odprowadzane są ścieki.
2. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych i **oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa [...] w [...] art. 6, 7 i 8, spełniają wymagania podane w tabeli 1 niniejszego załącznika.**

3. Zrzuty z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, **lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 7 ust. 3**, oprócz wymagań, o których mowa w pkt 2, spełniają [...] wymagania podane w tabeli 2 niniejszego załącznika, z **wyjątkiem przypadków, w których stosuje się art 7 ust. 5.**
4. Zrzuty z **oczyszczalni** ścieków komunalnych, o których mowa w art. 8 ust. 1, **lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje**, o których mowa w art. 8 ust. [...] 4, spełniają [...] wymagania podane w tabeli 3 **niniejszego załącznika.**
5. W zezwoleniach **lub przepisach** dotyczących zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych stosujących biomedie [...] wprowadza się obowiązek [...] monitorowania [...] uwalniania **takich** biomedioów [...] do **wód, do których odprowadzane są ścieki**, i zapobiegania takiemu uwalnianiu [...].
6. Wymagania bardziej rygorystyczne niż określone w tabelach 1, 2 i 3 stosuje się, gdy jest to konieczne, aby zapewnić spełnienie przez wody, do których odprowadzane są ścieki, wymagań ustanowionych w dyrektywach 2000/60/WE, 2008/56/WE, 2008/105/WE i 2006/7/WE.
7. Punkty odprowadzania ścieków komunalnych wybierane są w taki sposób, żeby w miarę możliwości do minimum ograniczały **szkodliwy** wpływ na wody, do których odprowadzane są ścieki.

C. SPECJALNE ZEZWOLENIA NA ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW INNYCH NIŻ BYTOWE

1. **Wcześniejsze regulacje i/lub specjalne zezwolenie**, o którym mowa w art. 14 ust. 1, zapewniają, aby:
 - a) substancje zanieczyszczające zawarte w ściekach innych niż bytowe nie utrudniały funkcjonowania oczyszczalni ścieków, nie uszkadzały systemów zbierania, oczyszczalni ścieków i związanych z nimi urządzeń ani nie uniemożliwiały ponownego wykorzystania oczyszczonej wody i odzysku **składników odżywczych lub innych materiałów ze ścieków komunalnych lub osadów;**

- b) substancje zanieczyszczające zawarte w ściekach innych niż bytowe nie szkodziły zdrowiu personelu pracującego w systemach zbierania i oczyszczalniach ścieków komunalnych;
- (c) zawartość substancji zanieczyszczających w ściekach innych niż bytowe mogła zostać obniżona przez oczyszczalnię ścieków komunalnych;
- (d) w przypadku gdy oczyszczalnia ścieków komunalnych oczyszcza zrzuty z instalacji posiadającej pozwolenie, o którym mowa w art. 4 dyrektywy 2010/75/UE, ładunek zanieczyszczeń w zrzutach z tej oczyszczalni nie przekraczał ładunku zanieczyszczeń, który zostałby odprowadzony, gdyby zrzuty zostały uwolnione bezpośrednio z instalacji i były zgodne z dopuszczalnymi wielkościami emisji mającymi **zastosowanie zgodnie z niniejszą dyrektywą**; [...];
- (e) ładunek zanieczyszczeń w zrzucie z oczyszczalni ścieków komunalnych nie pogarszał [...] stanu jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, ani nie uniemożliwiał tej jednolitej części wód osiągnięcia takiego stanu, zgodnie z celami określonymi w art. 4 dyrektywy 2000/60/WE.

2. [...]

D. METODY MONITOROWANIA I OCENY WYNIKÓW

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby stosowana była metoda monitorowania, która spełnia wymagania określone w pkt 2–5 . **Wszystkie metody analizy są zgodne z minimalnymi kryteriami w zakresie wyników, takimi jak kryteria zdefiniowane w dyrektywie 2009/90/WE i innych odpowiednich przepisach.**

Metody alternatywne wobec tych, o których mowa w pkt 2, 3 i 4, mogą być stosowane wówczas, gdy można wykazać, że dają równoważne wyniki.

Państwa członkowskie dostarczają Komisji wszelkie istotne informacje dotyczące stosowanej metody monitorowania .

2. Próbkę proporcjonalną do przepływu lub próbki pobierane w określonych 24-godzinnych odstępach czasu pobierane są w tym samym, dokładnie określonym punkcie wylotu, a w miarę potrzeby u wlotu do oczyszczalni ścieków komunalnych. Jednakże wszelkie próbki pobierane w określonych odstępach czasu wykorzystywane do monitorowania mikrozanieczyszczeń [...] **mogą** być próbkami pobieranymi w odstępach 48-godzinnych.

Stosuje się międzynarodowe zasady dobrych praktyk laboratoryjnych mające na celu ograniczenie do minimum rozkładu zanieczyszczeń w próbkach w czasie między ich pobraniem i analizą.

3. Minimalna liczba próbek w ciągu roku ustalona jest odpowiednio do wielkości oczyszczalni, a próbki pobierane są w regularnych odstępach czasu, dla równoważnej liczby mieszkańców:

RLM 1 250 – 9 999:	Jedna próbka miesięcznie (zob. uwaga 1)
RLM 10 000–49 999:	Dwie próbki miesięcznie. W przypadku mikrozanieczyszczeń jedna próbka miesięcznie.
RLM 50 000–[...]149 000:	Jedna próbka tygodniowo. W przypadku mikrozanieczyszczeń dwie próbki [...] miesięcznie .
RLM [...] 150 000 lub [...]więcej:	[...] Dwie próbki tygodniowo. W przypadku mikrozanieczyszczeń dwie próbki [...] miesięcznie .

Uwaga 1: W przypadku aglomeracji, których dotyczy działalność sezonowa, dopuszczalne są przerwy wynoszące maksymalnie dwa miesiące bez pobierania próbek, pod warunkiem że w miesiącach działalności sezonowej pobierane będą dodatkowe próbki. Łącznie w ciągu roku należy pobrać 12 próbek.

4. Oczyszczone ścieki **komunalne** mogą być uznane za zgodne z danymi parametrami, jeśli dla każdego odpowiedniego parametru rozpatrywanego indywidualnie próbki tych ścieków wskazują, że są one zgodne z odpowiednią wartością parametru w sposób następujący:
 - a) dla parametrów określonych w tabelach 1 i 3 maksymalna liczba próbek, które mogą nie spełniać wymagań wyrażonych stężeniem lub stopniem redukcji, określona jest w tabeli 4;
 - b) dla wyrażonych stężeniem parametrów w tabeli 1 niespełniające wymagań próbki pobrane w normalnych warunkach działalności nie mogą mieć większego odchylenia od wartości parametru niż 100 %, z wyjątkiem parametru odnoszącego się do zawiesin ogólnych, dla którego można przyjąć odchylenia od wartości parametru wynoszące do 150 %;

- c) dla parametrów określonych w tabeli 2 średnia roczna z próbek dla każdego parametru musi zgadzać się z odpowiednimi wartościami parametru określonymi w tej tabeli. Można stosować jeden parametr lub oba parametry w zależności od warunków miejscowych. Stosuje się wartości stężeń lub minimalnego stopnia redukcji wyrażonego w procentach;
 - d) dla parametrów określonych w tabeli 3 [...] **częstotliwość pobierania próbek, o której mowa w załączniku I część D pkt 3, oznacza, że jedna próbka jest pobierana w punkcie wlotu i jedna w punkcie wylotu z oczyszczalni ścieków komunalnych, aby zweryfikować zgodność z minimalnym stopniem usuwania określonym w załączniku I tabela 3. Aby ocenić, czy osiągnięto wymagany 80-procentowy minimalny stopień usuwania, stosuje się średnią procentowych wartości stopni usuwania wszystkich substancji wykorzystanych w obliczeniach.**
5. Próbki pobiera się w taki sposób, aby odzwierciedlały zanieczyszczenie w **przepływach** podczas suchych warunków pogodowych. Wartości skrajne dotyczące jakości wody nie są brane pod uwagę, jeśli są wynikiem sytuacji nadzwyczajnych spowodowanych przez ulewne deszcze.
6. Analizy dotyczące zrzutów ścieków z lagun, w których są one składowane, przeprowadza się na próbkach filtrowanych, jednak stężenie zawiesin ogólnych w niefiltrowanych próbkach wody z takich zrzutów nie może przekraczać 150 mg/l.

Tabela 1: Wymagania dotyczące ścieków komunalnych odprowadzanych z oczyszczalni, z zastrzeżeniem przepisów art. 6 niniejszej dyrektywy. Stosuje się wielkości stężeń lub stopień redukcji wyrażony w procentach.			
Nazwa parametru	Stężenie	Minimalny stopień redukcji ⁴⁸ (zob. uwaga 4)	Metoda porównawcza pomiaru
Biochemiczne zapotrzebowanie na tlen (BZT ₅ przy 20 °C), bez nityfikacji (zob. uwaga 1)	25 mg/l O ₂	70–90 40 na mocy art. [...] 6 ust. 3	Homogenizowana, nieprzefiltrowana, niedekantowana próbka. Oznaczenie tlenu rozpuszczonego przed i po pięciodniowej inkubacji przy 20 °C ± 1 °C w całkowitej ciemności. Dodatek inhibitora nityfikacji.
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu (ChZT) (zob. uwaga 2)	125 mg/l O ₂	75	Homogenizowana, nieprzefiltrowana, niedekantowana próbka. Dwuchromian potasu.
Ogólny węgiel organiczny (zob. uwaga 2)	37 mg/l	75	EN 1484
Zawiesiny ogólne	35 mg/l (zob. uwaga 3)	90 (zob. uwaga 3)	– Filtrowanie reprezentatywnej próbki przez sącdek membranowy 0,45 µm. Suszenie w 105 °C i ważenie. – Wirowanie reprezentatywnej próbki (przez co najmniej 5 min. ze średnim przyspieszeniem 2 800 do 3 200 g). Suszenie w 105 °C i ważenie.

Uwaga 1: Wskaźnik ten może zostać zastąpiony innym: ogólnym węglem organicznym (OWO) lub ogólnym zapotrzebowaniem tlenu (OZT), jeśli można określić relację pomiędzy BZT₅ i wskaźnikiem zastępczym.

⁴⁸ [...]

Uwaga 2: Państwa członkowskie dokonują pomiaru chemicznego zapotrzebowania tlenu (ChZT) lub ogólnego węgla organicznego.

Uwaga 3: Ten wymóg jest fakultatywny.

Uwaga 4: Redukcja w stosunku do ładunku ścieków dopływających.

Tabela 2: Wymagania dotyczące oczyszczania trzeciego stopnia zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, [...] lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 7 ust. 3. W odniesieniu do zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 7 ust. 1, zastosowanie mają oba parametry. W przypadku aglomeracji, o których mowa w art. 7 ust. 3, [...] można stosować jeden lub oba parametry w zależności od warunków miejscowych. Stosuje się wielkości stężeń lub stopień redukcji wyrażony w procentach.			
Nazwa parametru	Stężenie	Minimalny stopień redukcji wyrażony w procentach ⁴⁹ (zob. uwaga 1)	Metoda porównawcza pomiaru
Fosfor ogólny (zob. uwaga 2)	[...] 1 mg/l (RLM 10 000–150 000) 0,5 mg/l (RLM ponad 150 000)	[...] 87,5	Spektrofotometria absorpcji molekularnej
Azot ogólny (zob. uwaga 2)	[...] 10 mg/l (RLM 10 000–150 000) 8 mg/l (RLM ponad 150 000) (zob. uwaga 3)	[...] 80 (zob. uwaga 1a)	Spektrofotometria absorpcji molekularnej

Uwaga 1: Redukcja w stosunku do ładunku ścieków dopływających lub ładunku generowanego w aglomeracji, jeśli może zostać zapewniony ten sam poziom ochrony środowiska. Jeżeli jedna z frakcji oczyszczonych ścieków komunalnych jest wykorzystywana do nawadniania w rolnictwie, składniki odżywcze w tej frakcji można uwzględniać w obliczaniu ładunku ścieków dopływających i wyłączać z odprowadzonego ładunku ścieków.

⁴⁹ [...]

Uwaga 1a: W wyjątkowych sytuacjach wynikających ze szczególnych okoliczności lokalnych, w przypadku gdy zostanie wykazane, że część azotu pochodzącego ze ścieków komunalnych może zostać wyeliminowana z wód, do których odprowadzane są ścieki, naturalną retencję azotu można do dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = ostatni dzień piętnastego roku po wejściu w życie niniejszej dyrektywy] uwzględniać w państwach członkowskich, w których naturalna retencja azotu, o której mowa w tabeli 2 załącznika I do dyrektywy Rady 91/271/EWG, była uwzględniana przy obliczaniu minimalnej procentowej redukcji azotu, o której mowa w załączniku I część B tabela 2, z zastrzeżeniem spełnienia wszystkich następujących warunków:

- (1) średni hydrauliczny czas retencji odprowadzanego zrzutu wynosi co najmniej 1,5 roku, zanim trafi do obszaru wrażliwego na azot wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2;
- (2) zapewniony został program stałego monitorowania i oceny parametru azotu ogólnego:
 - (a) na wylotach wszystkich oczyszczalni ścieków komunalnych oraz w stosownych przypadkach w odpływach komunalnych z aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 1 250 zlokalizowanych w zlewni obszaru wrażliwego na azot wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2; oraz
 - (b) na odpowiednich wlotach danego obszaru wyznaczonego zgodnie z art. 7 ust. 2; oraz
 - (c) w miejscach pobierania próbek reprezentatywnych dla wód, do których odprowadzane są ścieki, i odpowiednich jednolitych części wód w zlewni danego obszaru wyznaczonego na podstawie art. 7 ust. 2;
- (3) osiągnięto minimalną procentową redukcję azotu określoną w tabeli 2; tę wartość procentową oblicza się na podstawie danych zebranych w programie stałego monitorowania i oceny, o którym mowa w pkt 2;
- (4) można wykazać, że uwalnianie azotu z oczyszczalni ścieków komunalnych zlokalizowanych w zlewni danego obszaru nie jest szkodliwe dla środowiska, w tym dla różnorodności biologicznej, ani dla zdrowia ludzkiego i nie powoduje zmian w ekosystemie;

- (5) stężenie składników odżywczych na obszarach, o których mowa w warunku (2) lit. c), jest zgodne z warunkiem określonym w załączniku V.1.2.1 dyrektywy 2000/60/WE w celu ustalenia dobrego stanu ekologicznego tych obszarów;
- (6) stosowanie naturalnej retencji azotu jest zgłaszane Komisji zgodnie z art. 22 ust. 1 lit. a) oraz potencjalnie zainteresowanym sąsiadującym państwom członkowskim wraz ze wszystkimi elementami niezbędnymi do sprawdzenia, że spełnione są warunki (1), (2), (3), (4) i (5) powyżej.

Uwaga 2: Wymóg ten stosuje się od dnia [Urząd Publikacji: proszę wstawić datę = data przyjęcia niniejszej dyrektywy] do istniejących oczyszczalni ścieków komunalnych zobowiązanych do dotrzymania terminów ustanowionych na podstawie art. 7 ust. 1 oraz do aglomeracji na podstawie art. 7 ust. 3. Do czasu dotrzymania tych terminów do tych oczyszczalni ścieków komunalnych zastosowanie mają obowiązki określone w art. 32 ust. 3.

Uwaga 3: W przypadku gdy temperatura wypływu w reaktorze biologicznym jest niższa niż 12 °C, w tym w sytuacjach gdy wypływ w reaktorze biologicznym ma poniżej 5 °C, wyniki uzyskane z pobranych próbek mogą zostać wyłączone z obliczeń średniej rocznej dla azotu, o której mowa w części D pkt 4 lit. c) niniejszego załącznika, w przypadku gdy można wykazać, że:

- (1) zapewniono brak szkodliwych skutków dla środowiska;
- (2) osiągnięcie wartości dla azotu określonych w tabeli 2 wymagałoby nadmiernych kosztów lub nadmiernego zużycia energii.

Tabela 3: Wymagania dotyczące oczyszczania czwartego stopnia zrzutów z oczyszczalni ścieków komunalnych, o których mowa w art. 8 ust. 1, lub z oczyszczalni ścieków komunalnych obsługujących aglomeracje, o których mowa w art. 8 ust. [...] 4.	
Wskaźniki	Minimalny stopień usuwania w stosunku do ładunku ścieków dopływających
Substancje, które mogą zanieczyszczać wodę nawet przy niskich stężeniach (zob. uwaga 1)	80 % (zob. uwaga 2)

Uwaga 1: Mierzy się stężenie substancji organicznych, o których mowa w lit. a) i b).

a) Kategoria 1 (substancje, w przypadku których oczyszczanie jest bardzo łatwe):

- (i) amisulpryd (nr CAS 71675-85-9),
- (ii) karbamazepina (nr CAS 298-46-4),
- (iii) citalopram (nr CAS 59729-33-8),
- (iv) klarytromycyna (nr CAS 81103-11-9),
- (v) diklofenak (nr CAS 15307-86-5),
- (vi) hydrochlorotiazyd (nr CAS 58-93-5),
- (vii) metoprolol (nr CAS 37350-58-6),
- (viii) wenlafaksyna (nr CAS 93413-69-5);

b) Kategoria 2 (substancje, które mogą być łatwo usunięte):

- (i) benzotriazol (nr CAS 95-14-7),
- (ii) kandesartan (nr CAS 139481-59-7),
- (iii) irbesartan (nr CAS 138402-11-6),
- (iv) mieszanina 4-metylobenzotriazolu (nr CAS 29878-31-7) i **5[...]-metylo-benzotriazolu** (nr CAS 136-85-6).

Uwaga 2: Procentowy stopień usuwania oblicza się dla co najmniej sześciu substancji. Liczba substancji w kategorii 1 musi być dwukrotnie większa niż liczba substancji w kategorii 2. Jeżeli w wystarczającym stężeniu można zmierzyć mniej niż sześć substancji, właściwy organ wyznacza inne substancje w celu obliczenia wyrażonego w procentach minimalnego stopnia usuwania, gdy jest to konieczne. Aby ocenić, czy osiągnięto wymagany 80-procentowy minimalny stopień usuwania, stosuje się średnią **określonych** procentowych wartości stopni usuwania wszystkich **indywidualnych** substancji wykorzystanych w obliczeniach.

Tabela 4: Wymogi dotyczące próbek	
Liczba próbek pobrana w każdym roku	Maksymalna dopuszczalna liczba próbek niespełniających wymagań
4–7	1
8–16	2
17–28	3
29–40	4
41–53	5
54–67	6
68–81	7
82–95	8
96–110	9
111–125	10
126–140	11
141–155	12
156–171	13
172–187	14
188–203	15
204–219	16
220–235	17
236–251	18
252–268	19
269–284	20
285–300	21
301–317	22
318–334	23
335–350	24
351–365	25

ZAŁĄCZNIK [...] II. OBSZARY WRAŻLIWE NA EUTROFIZACJĘ

1. Obszary położone w zlewniach Morza Bałtyckiego, Morza Czarnego, części Morza Północnego **oraz częściach Morza Adriatyckiego** określonych jako wrażliwe na eutrofizację zgodnie z dyrektywą 2008/56/WE. [...];
2. Naturalne jeziora słodkowodne i inne zbiorniki wód słodkich, estuaria i wody przybrzeżne, co do których stwierdzono, że są eutroficzne, lub które mogą stać się eutroficzne w bliskiej przyszłości, jeśli nie zostaną podjęte działania ochronne.

Przy ustalaniu substancji odżywczych, których zawartość ma być ograniczona przez bardziej rygorystyczne oczyszczanie, należy brać pod uwagę następujące elementy:

- a) jeziora i strumienie wpadające do jezior, zbiorników wodnych lub zamkniętych zatok, co do których stwierdzono, że wykazują niewielki stopień wymiany wód , przez co może mieć miejsce akumulacja. Na takich obszarach należy wprowadzić usuwanie fosforu, chyba że można wykazać, że usunięcie fosforu nie będzie wywierać wpływu na poziom eutrofizacji. W przypadkach gdy dokonuje się zrzutów z dużych aglomeracji, można również rozważać usuwanie azotu;
 - b) estuaria, zatoki i inne wody przybrzeżne, co do których stwierdzono, że mają niewielki stopień wymiany wód lub odbierają duże ilości substancji odżywczych. Zrzuty ścieków z małych aglomeracji mają zazwyczaj mniejsze znaczenie na takich obszarach, ale należy wprowadzić usuwanie fosforu lub azotu dla dużych aglomeracji, chyba że można wykazać, że usuwanie tych substancji nie będzie miało wpływu na poziom eutrofizacji.
3. Słodkie wody powierzchniowe, przeznaczone do pozyskiwania wody pitnej, która mogłaby zawierać więcej azotanów niż wynosi ich stężenie określone w odpowiednich przepisach dyrektywy (UE) 2020/2184 , jeśli nie zostaną podjęte działania ochronne.

4. Obszary, na których oczyszczanie dokładniejsze niż określone w art. 7 niniejszej dyrektywy jest konieczne do spełnienia wymagań innych unijnych aktów prawnych w dziedzinie środowiska, w tym w szczególności jednolite części wód objęte zakresem dyrektywy 2000/60/WE, którym grozi niezachowanie lub nieosiągnięcie dobrego stanu lub potencjału ekologicznego.
5. Wszelkie inne obszary uznane przez państwa członkowskie za wrażliwe na eutrofizację.

ZAŁĄCZNIK [...] **III. WYKAZ PRODUKTÓW OBJĘTYCH ROZSZERZONĄ
ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ PRODUCENTA**

1. Produkty lecznicze stosowane u ludzi objęte zakresem dyrektywy 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁵⁰.
2. Produkty kosmetyczne objęte zakresem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych⁵¹.

⁵⁰ Dyrektywa 2001/83/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 6 listopada 2001 r. w sprawie wspólnotowego kodeksu odnoszącego się do produktów leczniczych stosowanych u ludzi (*Dz.U. L 311 z 28.11.2001, s. 67*).

⁵¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczące produktów kosmetycznych (*Dz.U. L 342 z 22.12.2009, s. 59*).

ZAŁĄCZNIK [...] IV. SEKTORY PRZEMYSŁU

1. Przemysł mleczarski
2. Przetwórstwo owoców i warzyw
3. Produkcja i butelkowanie napojów bezalkoholowych
4. Przetwórstwo ziemniaków
5. Przemysł mięsny
6. Browary
7. Produkcja alkoholu i napojów alkoholowych
8. Wytwarzanie pasz dla zwierząt z produktów roślinnych
9. Wytwarzanie żelatyny i klejów ze skór i kości zwierzęcych
10. Słodownie
11. Przemysł rybny

ZAŁĄCZNIK [...] V. TREŚĆ PLANÓW ZINTEGROWANEGO GOSPODAROWANIA ŚCIEKAMI KOMUNALNYMI

1. Analiza początkowej sytuacji na terenie zlewni [...] danej aglomeracji, obejmująca co najmniej:
 - a) szczegółowy opis sieci systemów zbierania, zdolności magazynowania i **odprowadzania** przez tę sieć ścieków komunalnych i odpływów komunalnych oraz istniejących zdolności oczyszczania ścieków komunalnych w przypadku opadów;
 - b) **w przypadku kanalizacji ogólnospływowej**, [...] dynamiczną analizę przepływów występujących w zakresie [...] ścieków komunalnych w przypadku opadów, opartą na **danych z monitorowania lub** przy zastosowaniu modeli hydrologicznych i hydraulicznych oraz modeli jakości wody, które uwzględniają projekcje klimatu bazujące na aktualnym stanie wiedzy naukowej i technicznej i zawierają oszacowanie ładunków zanieczyszczeń **dla parametrów, o których mowa w załączniku I tabela 1 i – w stosownych przypadkach – tabela 2, a także zawartości mikrodrobin plastiku i określonych zanieczyszczeń** uwalnianych do wód, do których odprowadzane są ścieki, w przypadku opadów.
 - c) **w przypadku kanalizacji oddzielnej, szczegółowy opis wymogów dotyczących monitorowania w odpowiednich punktach systemów oddzielnych, gdzie spodziewane jest, że zrzuty odpływów komunalnych będą zanieczyszczone, jak określono zgodnie z art. 5 ust. 2 lit. d), aby zidentyfikować odpowiednie i wykonalne środki wymagane zgodnie z pkt 3 niniejszego załącznika.**
2. cele w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia spowodowanego [...] przelewami z **kanalizacji ogólnospływowej** [...], w tym:
 - a) orientacyjny cel, aby przelewy [...] z **kanalizacji ogólnospływowej** stanowiły [...] **jedynie niewielki odsetek, najlepiej poniżej 2 %** rocznego ładunku zbieranych ścieków komunalnych, obliczonego dla suchych warunków pogodowych.

Cel ten [...] należy spełnić do dnia:

 - (i) 31 grudnia [...] **2040** r. dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 100 000;
 - (ii) 31 grudnia [...] **2045** r. dla wszystkich aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000 [...], o **których mowa w art. 5;**

- b) stopniowa **redukcja ilości fragmentów tworzyw sztucznych**. [...]
3. Środki, jakie należy przedsięwziąć, aby osiągnąć cele, o których mowa w pkt 2, **oraz by zredukować zanieczyszczenie pochodzące ze zrzutów odpływów komunalnych w systemach oddzielnych w oparciu o wyniki monitorowania określonego w art. 21 ust. 2**, wraz z jasnym określeniem zaangażowanych podmiotów i ich obowiązków w zakresie [...] **wdrażania** zintegrowanego planu.
4. Oceniając, jakie środki należy przedsięwziąć zgodnie z pkt 3, państwa członkowskie zapewniają, aby ich właściwe organy uwzględniły co najmniej:
- a) po pierwsze, środki zapobiegawcze mające na celu zapobieganie przedostawaniu się niezanieczyszczonych wód opadowych do systemów zbierania, w tym środki wspierające naturalną retencję wody lub zbieranie wody deszczowej, a także środki zwiększające powierzchnię terenów zielonych lub ograniczające nieprzepuszczalne powierzchnie w aglomeracjach;
 - b) po drugie, środki służące lepszemu zarządzaniu istniejącą infrastrukturą, w tym systemami zbierania, pojemnościami magazynowania i oczyszczalniami ścieków komunalnych, oraz optymalizacji ich wykorzystania [...] w celu zapewnienia ograniczenia do minimum uwalniania nieoczyszczonych ścieków komunalnych **lub zanieczyszczonych odpływów komunalnych** do wód, do których odprowadzane są ścieki;
 - c) ponadto, jeżeli jest to konieczne do osiągnięcia celów, o których mowa w pkt 2, dodatkowe środki łagodzące, w tym dostosowanie infrastruktury do zbierania, magazynowania i oczyszczania ścieków komunalnych lub tworzenie nowych obiektów infrastruktury z priorytetowym traktowaniem zielonej infrastruktury, takiej jak zazielenione rowy, tereny podmokłe wykorzystywane do oczyszczania i stawy magazynujące, zaprojektowane w celu wspierania różnorodności biologicznej. W kontekście opracowywania planów zintegrowanego gospodarowania ściekami komunalnymi, o których mowa w art. 5, uwzględnia się w stosownych przypadkach ponowne wykorzystanie wody.

ZAŁĄCZNIK [...] VI. INFORMOWANIE SPOŁECZEŃSTWA

- 1) Właściwy organ i operator lub operatorzy odpowiedzialni za usługi zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, w tym informacje na temat struktury własnościowej operatorów i ich dane kontaktowe.
- 2) Całkowity ładunek ścieków komunalnych wyrażony za pomocą równoważnej liczby mieszkańców (RLM) wytwarzany w danej aglomeracji, wraz ze szczegółowymi informacjami na temat tego, jaką część tego ładunku (w procentach) stanowią ścieki:
 - a) zbierane i oczyszczane w oczyszczalniach ścieków komunalnych;
 - b) oczyszczane w zarejestrowanych systemach pojedynczych;
 - c) niezbierane lub nieoczyszczane.
- 3) W stosownych przypadkach uzasadnienie, dlaczego określony ładunek ścieków komunalnych nie jest zbierany lub oczyszczany.
- 4) Informacje na temat jakości ścieków komunalnych zrzucanych z danej aglomeracji do każdej jednolitej części wód, do której odprowadzane są ścieki, w tym następujące elementy:
 - a) roczne średnie stężenia i ładunek zanieczyszczeń objętych zakresem art. 21, uwalnianych przez każdą oczyszczalnię ścieków komunalnych;
 - b) oszacowanie ładunku zrzutów z systemów pojedynczych w odniesieniu do parametrów, o których mowa w tabelach 1 i 2 w załączniku I;
 - c) **dla aglomeracji o RLM wynoszącej co najmniej 10 000** oszacowanie ładunku łącznych zrzutów z systemów ściekowych [...] i [...] przelewów kanalizacji **ogólnospływowej** [...] w odniesieniu do parametrów, o których mowa w tabelach 1 i 2 w załączniku I.

- 5) Całkowite roczne koszty inwestycji i całkowite roczne koszty eksploatacyjne, z rozróżnieniem między kosztami zbierania i oczyszczania, całkowitymi rocznymi kosztami związanymi z personelem, energią, materiałami zużywalnymi, kosztami administracyjnymi i innymi, a także średnie roczne koszty inwestycji i koszty eksploatacyjne przypadające na [...] metr sześcienny zbieranych i oczyszczanych ścieków komunalnych **oraz średnio na gospodarstwo domowe, gdzie koszty są odzyskiwane w całości lub częściowo za pośrednictwem systemu taryf wodociągowych lub na poziomie aglomeracji w pozostałych przypadkach;**
- 6) Informacje na temat sposobu pokrycia kosztów, o których mowa w pkt 5, oraz, w przypadku gdy koszty są odzyskiwane za pomocą systemu opłat taryfowych, informacje na temat struktury opłat taryfowych za metr sześcienny zebranych i oczyszczonych ścieków komunalnych, informacje na temat struktury opłat taryfowych za metr sześcienny zebranych i oczyszczonych ścieków komunalnych albo za metr sześcienny dostarczanej wody, w tym koszty stałe i zmienne oraz podział na koszty zbierania, oczyszczania, koszty administracyjne i inne koszty.
- 7) Plany inwestycyjne dotyczące infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych na poziomie aglomeracji, z przewidywanym wpływem na opłaty taryfowe za usługi związane ze ściekami komunalnymi, oraz oczekiwane korzyści finansowe i społeczne.
- 8) Dla każdej oczyszczalni ścieków komunalnych [...] **oczyszczającej ładunek odpowiadający co najmniej 10 000 RLM:**
- a) całkowity oczyszczony ładunek (w RLM) oraz energia potrzebna do oczyszczenia ścieków komunalnych (w kWh, ogółem i na metr sześcienny);
 - b) całkowita ilość wytwarzanej co roku energii ze źródeł odnawialnych (GWh/rok), łącznie z rozbiciem na poszczególne źródła energii;
- [...]

- 9) Całkowite emisje gazów cieplarnianych (w tonach ekwiwalentu CO₂) rocznie, które wytworzono lub których wytworzenia uniknięto w wyniku działania w każdej aglomeracji infrastruktury zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych o **RLM wynoszącej co najmniej 10 000** oraz, jeżeli są dostępne, całkowite emisje gazów cieplarnianych (w tonach ekwiwalentu CO₂) wytworzone podczas budowy tej infrastruktury.
- 10) Podsumowanie charakteru i danych statystycznych dotyczących skarg oraz odpowiedzi udzielonych przez operatorów oczyszczalni ścieków komunalnych w sprawach objętych zakresem niniejszej dyrektywy.

ZAŁĄCZNIK [...] VII

Część A

Uchylona dyrektywa
wraz z wykazem jej kolejnych zmian
(o których mowa w art. [19])

Dyrektywa Rady 91/271/EWG (Dz.U. L 135 z 30.5.1991, s. 40).	
Dyrektywa Komisji 98/15/WE (Dz.U. L 67 z 7.3.1998, s. 29)	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1882/2003 (Dz.U. L 284 z 31.10.2003, s. 1)	tylko załącznik III pkt 21
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1137/2008 (Dz.U. L 311 z 21.11.2008, s. 1)	tylko załącznik pkt 4.2
Dyrektywa Rady 2013/64/EU (Dz.U. L 353 z 28.12.2013, s. 8)	tylko art. 1

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego

Dyrektywa	Data transpozycji
91/271/WE	30 czerwca 1993 r.
98/15/WE	30 września 1998 r.
2013/64/UE	31 grudnia 2018 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 1, 2 i 3 30 czerwca 2014 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 5 lit. a) 31 grudnia 2014 r. w odniesieniu do art. 1 pkt 5 lit. b)

ZAŁĄCZNIK [...] VIII

Tabela korelacji

Dyrektywa 91/271/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 1	Artykuł 1
Art. 2 formuła wprowadzająca	Art. 2 formuła wprowadzająca
Art. 2 pkt 1–4	Art. 2 pkt 1–4
–	Art. 2 pkt 5 i 6
Art. 2 pkt 5	Art. 2 pkt 7
–	Art. 2 pkt 8 i 9
Art. 2 pkt 6	Art. 2 pkt 10
Art. 2 pkt 8	Art. 2 pkt 11
–	Art. 2 pkt 12 i 13
Art. 2 pkt 10	Art. 2 pkt 14
Art. 2 pkt 11	Art. 2 pkt 15
–	Art. 2 pkt 16–23
Art. 3 ust. 1	Art. 3 ust. 1
–	Art. 3 ust. 2
Art. 3 ust. 2	Art. 3 ust. 3
Art. 3 ust. 1 akapit trzeci	Art. 4 ust. 1
–	Art. 4 ust. 2
–	Art. 4 ust. 3
–	Art. 4 ust. 4
–	Art. 4 ust. 5
–	Artykuł 5
Art. 4 ust. 1	Art. 6 ust. 1
–	Art. 6 ust. 2

–	Art. 6 ust. 3
Art. 4 ust. 4	Art. 6 ust. 4
–	Art. 7 ust. 1
–	Art. 7 ust. 2
Art. 5 ust. 2	Art. 7 ust. 3
–	Art. 7 ust. 4
Art. 5 ust. 4	Art. 7 ust. 5
Art. 5 ust. 5	Art. 7 ust. 6
Art. 5 ust. 7	Art. 7 ust. 7
–	Artykuł 8
–	Artykuł 9
–	Artykuł 10
–	Artykuł 11
Artykuł 9	Art. 12 ust. 1
–	Art. 12 ust. 2
Artykuł 10	Artykuł 13
Art. 11 ust. 1	Art. 14 ust. 1
–	Art. 14 ust. 2
–	Art. 14 ust. 3
Art. 11 ust. 3	Art. 14 ust. 4
–	Art. 15 ust. 1
Art. 12 ust. 2	Art. 15 ust. 2
Art. 12 ust. 3	Art. 15 ust. 3
–	Artykuł 16
–	Artykuł 17
–	Artykuł 18
–	Artykuł 19

–	Artykuł 20
Art. 15 ust. 1	Art. 21 ust. 1
–	Art. 21 ust. 2
–	Art. 21 ust. 3
–	Artykuł 22
Art. 17 ust. 1	Art. 23 ust. 1
–	Art. 23 ust. 2
–	Art. 23 ust. 3
–	Art. 23 ust. 4
–	Artykuł 24
–	Artykuł 25
–	Artykuł 26
–	Artykuł 27
Artykuł 18	Artykuł 28
–	Artykuł 29
–	Artykuł 30
–	Artykuł 31
–	Artykuł 32
Artykuł 19	Artykuł 33
–	Artykuł 34
Artykuł 20	Artykuł 35
Załącznik I	Załącznik I część A
Załącznik I część B	Załącznik I część B
Załącznik I część C	Załącznik I część C
Załącznik I część D	Załącznik I część D
Załącznik II	Załącznik II
–	Załącznik III

Załącznik III

—

—

—

—

Załącznik IV

Załącznik V

Załącznik VI

Załącznik VII

Załącznik VIII
